

בפתח הגליון

הננו לכבד בזאת את קהל עדת ישראל, חסידים ואנשי מעשה, השוהים ביום השבת קודש (פר' בחוקתי) הסמוכה ונראית ל"ג בעומר, יום שמחתו של התנא האלקי רבי שמעון בר-יוחאי זיע"א, בד' אמות של הציון הק' - בקובץ "לקראת שבת" (במהדורה מיוחדת ומורחבת), והוא ליקוט מעט מזעיר, מהני מילי מעלייתא, תורתו של מאור דורנו, הוד כבוד קדושת אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, נשיא ישראל.

לחביבותא דמילתא, חוברו לו יחדיו פרקי זיכרונות על ל"ג בעומר, מאוצר כתבי הקודש של עמוד מסירות הנפש, הוד כ"ק אדמו"ר רבי יוסף יצחק מליובאוויטש זי"ע, ולצדס רשימה מביקורו באתרא דמר - מירון, בשנת תרפ"ט. כן עיטרנו את הקובץ באיזה פנינים קצרים נוגהי אור מעניינא דיומא.

שח כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ: "במירון שמעתי אומרים, שמירון הוא אוהל שמח ורשב"י הוא רבי" שמח" -

מבואר בתורת החסידות, ששמחה זו שרשה בבעל השמחה - רשב"י - שעניינו היה פריצת המחיצה המפסקת בין גליא דתורה לפנימיות התורה - והרי שמחה פורצת גדר!
ויהי רצון שנזכה לשאוב משמחה זו בדליים וחביות עבור השנה כולה, ומזה תמשך שמחה גדולה ביותר - "שמחת עולם על ראשם" - הפורצת את גדרי הגלות, ומביאה את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו במהרה בימינו ממש.
ו"בהאי חבורא דילך . . יפקון ביה מן גלותא ברחמי" (זהר ח"ג ברע"מ, קכד, ב).

שבתא טבא
מכון "אור החסידות"

ב"ה. י"ד אייר - פסח שני - ה' תהא שנת סיום הגלות
כפר חב"ד, ארצנו הקדושה ת"ו

הקובץ המיוחד יוצא לאור בחסות
מרכז צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו

תוכן

3 ענינא דיומא

שיחת קודש - ביאור בהא דמתו תלמידי ר"ע משום ד"לא נהגו כבוד זה בזה".

7 יינה של תורה

שיחת קודש - ביאור ענינו של רשב"י - גילוי ה'סתים דאורייתא'.

9 מילי דאבות

שיחת קודש - ביאור מאמרו של רשב"י "כתר שם טוב עולה על גביהן" - מעלת המע"ט על לימוד התורה, גם אצל מי ש'תורתו אומנותו'.

עבודת ימי הספירה

13 זמעת ל"ג בעומר

מאמר חסידות, דברי-אלקים-חיים מאירים כספירים מלהיבים לעבודת ה', מאת כ"ק אדמו"ר ז"ע, נאמר בהתוועדות ל"ג בעומר תשי"א (ע"פ רשימת השומעים).

20 רי שמעון - "ירביי שמח"

רשמים מביקור כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ז"ע במירון.

22 ל"ג בעומר בלויבאוויטש

זיכרונות מל"ג בעומר בלויבאוויטש בזמן נשיאות כ"ק אדמו"ר הצמח צדק ז"ע.

הוספה

29 קריאת התורה - פרשת בחוקותי

הקובץ נדפס
לזכות החפץ בעילום שמו ומשפחתו שיחיו
להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיו
בגשמיות וברוחניות

מעמו זראו כי טוב הי'

הננו לבשר לקהל הלומדים כי ניתן להרשם כמנויים על הקובץ השבועי

לקראת שנת

ולקבלו מידי שבוע באמצעות הדואר

בסך 10 ש"ח בלבד לחודש
(דמי טיפול ומשלוח)

לפרטים נא לפנות לטלפון 03-9604832
(ניתן להשאיר הודעה)

יוצא לאור על ידי
'אור החסידות'

מכון תורני להפצת תורת החסידות

ת.ד. 2033 כפר-חב"ד, 72915

טלפון: 03.9604832 פקס: 03.9607370

ענינא דיומא

"פסקו מלמות" – השייכות להילולא דרשב"י

ביאור סיבת מיתת תלמידי ר"ע,
והקשר בין "פסקו מלמות" ליום ל"ג בעומר

א. ידוע סיפור הגמרא (יבמות סב, ב), ש"שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא . . וכולן מתו בפרק אחד (בין פסח לעצרת) מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, ובל"ג בעומר - "פסקו ממות".

ולכאורה סיפור זה דורש ביאור:

דבר פשוט הוא, שכל תלמידים אלו - בריבוי גדול של כ"ד אלף - לא באו ונעשו תלמידיו ביום (בפרק) אחד, כי אם במשך כו"כ שנים, והיינו, כאשר התחיל רע"ק ללמוד עם תלמידים ונתפרסמו שמו ותורתו בעולם, התחילו לנהור אליו תלמידים, ובמשך הזמן הלך וגדל מספרם, עד שהיו לו כ"ד אלף תלמידים.

וכמו"כ מובן, שאופן הנהגתם של כל התלמידים לא נשתנה בבת אחת למצב של "לא נהגו כבוד זה לזה", כי אם מדרגא לדרגא כו'.

ותמוה ביותר: מדוע נענשו כולם ב"פרק אחד" - הרי דוחק הכי גדול לומר שבתקופה קצרה זו של "פרק אחד" (בין פסח לעצרת) נתמלאה סאתם של כל הכ"ד אלף תלמידים בב"א ועד כדי להענש בעונש מיתה? ועכצ"ל שבפרק זמן זה אירע דבר מיוחד שבגללו "כולן מתו" ב"פרק" זה.

ב. ויש לומר בזה - בהקדים ביאור כללות הענין שתלמידי רע"ק "לא נהגו כבוד זה לזה", דלכאורה תמוה: הרי רבם של תלמידים אלו, רבי עקיבא, הוא התנא שהדגיש את גודל הפלאות המעלה של אהבת ישראל - "ואהבת לרעך כמוך - רבי עקיבא אומר זה כלל גדול בתורה". וא"כ, יפלא מאד שדוקא תלמידיו "לא נהגו כבוד זה לזה" היפך הענין דאהבת ישראל (הוראה עיקרית ויסודית בתורת רבם)?

ונת' במק"א שאדרבה - דוקא היותם תלמידי רע"ק גרם לכך "שלא נהגו כבוד זה לזה". והביאור:

אמרו חז"ל שאין דיעותיהם של בני אדם שוות. וכמובן שכן הוא בנוגע לכ"ד אלף תלמידי רע"ק, שכאו"א מהם

השיג תורת רע"ק לפי דרכו ודעתו, ובשיקול הדעת שלו מסקנתו שבודאי כפי שהשיג הוא כן הוא הפירוש האמיתי בדברי רע"ק; ולכן כאשר שמע שחבירו לומד את דברי רבו באופן שונה - ובלתי נכון לפי דעתו - לא הי' יכול לנהוג בו כבוד והערכה - שהרי הוא לומד את דברי רבו באופן מוטעה!

[הנהגת כבוד זה לזה מן השפה ולחוץ בלבד - מובן שאין זה שייך בתלמידים של רע"ק, כי בודאי היו "אנשי אמת" ו"תוכם כברם", ולא היו יכולים להתנהג באופן ד"אחד בפה ואחד בלב"].

ונמצא, שדוקא היותם "תלמידי רבי עקיבא" היא הסיבה "שלא נהגו כבוד זה לזה": כל אחד מתלמיד רע"ק הי' מסור ונתון בכל נפשו לתורת רבו עד שלא הי' יכול לסבול שמישהו מפרש תורת רבו שלא כהלכה (לפי דעתו), ובפרט כאשר זה הי' "טועה" (בתורת רע"ק) הוא תלמיד רע"ק ופשיטא שלא הי' יכול לנהוג בו כבוד.

יתירה מזו: הנהגה זו יש בה תוקף דוקא מצד הוראתו היסודית הנ"ל של רע"ק שאמר "ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה": לולא הוראה זו, יתכן שלא הי' איכפת להם כ"כ מה שיש תלמיד שאינו משיג תורת רבם לאמיתתה; אבל מכיון שרע"ק רבם לימדם ע"ד מעלת קיום מצות "ואהבת לרעך כמוך", לא הסתפקו בזה שהם עצמם שקדו ועשו חיל בלימוד תורת רבם, אלא, כאו"א מהם השתדל להשפיע על כל שבגדר "רעך" ובפרט תלמידי רבו שגם הם ישיגו תורת רבם באותה הדרך האמיתית (לפי דעתו); ואלה שלא קיבלו זה - לא הי' יכול לנהוג בהם כבוד (ובפרט כבוד כפי הדרוש מתלמידי רע"ק).

ג. עפ"ז יש להבין לאידך גיסא:

אף שמובן שמובן שאין זה הנהגה הראוי' לתלמידי רע"ק, שגם מצד דיעותיהם השונות לא הי' צ"ל פגיעה ביחסי הכבוד שביניהם, כי כאו"א הי' לו לתת מקום גם לדעתו של חבירו [מכיון שגם זו היא דיעה בתורה, "אלו ואלו דברים אלקים חיים"] לכן הנהגתם ההפכית נחשבה לדבר בלתי רצוי ובפרט לפי ערך מעלתם מ"מ, איך יתכן לומר שבגלל "חטא" כזה לחוד יענשו בעונש חמור כ"כ ש"כולן מתו"?

ובפרט שע"פ הנ"ל מובן, שאין המדובר ביחס של זלזול ח"ו (ואין צריך לומר ענין של העדר האהבה ח"ו - היפך הוראת רבם), אלא העדר הרגש של כבוד אמיתי (שזהו ה"כדבעי" של תלמידי רע"ק), ובזה גופא - מפני "מלחמתה של תורה" שהובטחנו ש(אף ש"נעשו אויבים זה את זה") "אינם זיזים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה שנאמר את והב בסופה".

ויש לומר, שזהו שדייקו רז"ל ש"כולן מתו בפרק אחד" להשמיענו, דזה שכולן מתו לא הי' רק מחמת חטאם הנ"ל "שלא נהגו כבוד זה לזה" אלא (גם) כתוצאה מענין המיוחד ש"בפרק" זה, הזמן גרם סו"ס למיתתם.

פלוני סיפר לאבא (כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע) שה"חפשים" נועדים ("פארבריינגען") על ציון הרשב"י במירון, אך אינם מניחים תפילין! ענה לו אבא: אם היה רבי לוי יצחק מבארדיטשוב חי איתנו היום, היה עושה מזה "היינג לייכטער" (נברשת מפוארת)...

(כ"ק אדמו"ר מהרי"צ, ל"ג בעומר תרצ"ט)

ד. ויובן זה ע"פ מה שמצינו עוד סיפור ברז"ל, שבו מובא לשון זה - "כולן מתו בפרק אחד":
 איתא בירושלמי (סנהדרין פ"א ה"ב) "מעשה בעשרים וארבע קריות (קרונות) של בית רבי שנכנסו לעבר שנה
 בלוד, ונכנסו בהן עין רע ומתו כולם בפרק אחד".

והנה במחז"ל זה נתפרשה הסיבה (היחידה) למיתתם (שמפני שנתאספו הרבה תלמידים, "כ"ד קרונות" - לכן)
 נכנסה בהן עין רעה.

ויש לומר, שמזה נלמוד בענינו (שנאמר בו אותו הלשון (והמסובב) - "כולן מתו בפרק אחד" - שסיבת מיתת
 תלמידי רע"ק "בפרק אחד" היתה מפני שבפרק זה הגיע מספרם לכ"ד אלף - מספר גדול ביתר [ובזה גופא - במספר
 של כ"ד, הקשור עם מדת הדין (כמובן ממ"ש בזהר (ח"ג קלו, ב) ע"ד "כ"ד בתי דינין"), וכבסיפור הנ"ל בירושלמי
 שהיו כ"ד קרונות], שזה גרם שתכנס בהם עין רעה עד ש"כולן מתו".

ואין זה סתירה להמפורש בבבלי שמתו מפני "שלא נהגו כבוד זה לזה" - דהא והא גרם ומצטרף: זה "שלא נהגו
 כבוד זה לזה" מצ"ע אינו חטא גדול כ"כ שייענשו עבורו לבד בעונש מיתה, כנ"ל, אלא מפני שב"פרק" זה נכנסה בהן
 עין רעה נענשו אז גם על חטא קל זה "שלא נהגו כבוד זה לזה".

ואולי י"ל שזהו ע"ד שמצינו (מנחות מא, א) שבעידנא דריתחא מענישים גם על העדר הרדיפה אחרי קיום מצות
 ציצית (אף שאין אדם מחויב לקנות טלית כדי להטיל בה ציצית) ועוד כיו"ב.

ה. והנה סיפור זה אודות תלמידי רע"ק שמתו מפני "שלא נהגו כבוד זה לזה" הוא חלק בתורה, ל' הוראה (ועד
 שמפני זה נפסק הדין שנוהגין קצת אבילות בימי הספירה), ומובן מזה, כי אע"פ שהמדובר בתלמידי רע"ק וגודל
 מעלתם וי"ל שלכן דקדקו עמהם דוקא על "שלא נהגו כבוד זה לזה" - בכ"ז הובא זה ונלמד מזה בתורה שכאר"א
 מישראל צ"ל בהשלימות דאהבת ישראל גם במקרים שמצד הדברים ישנה נתינת מקום שלא להתנהג בכבוד כלפי
 הזולת (בדוגמת המצב של תלמידי רע"ק).

ויש לומר שזה קשור גם עם הטעם (השני) בשמחת ל"ג בעומר - יום "הלולא דרשב"י", שהוא הי' מתלמידיו
 "האחרונים" של רע"ק (שלמד אתם לאחר המאורע ד"כולן מתו כו"):

אחד מהענינים המפורשים ברז"ל אודות הנהגת רשב"י היא השתדלותו הרבה והיתירה בענין אהבת ישראל,
 וכדמצינו שתיכף לאחר צאתו מן המערה "אמר איכא מילתא דבעי לתקוני, אמרו לי' איכא דוכתא דאית בי' ספק
 טומאה ואית להו צערא לכהנים לאקופי כו" והשתדל רשב"י תיכף ותיקן את הדבר.

והרי סיפור מופלא הוא: לאחר היותו י"ג שנה במערה, שבתקופה ארוכה זו לא היתה בידו האפשרות להרביץ
 תורה ברבים, לכאורה הי' צריך - לכל לראש לאסוף תלמידים וללמדם תורה, ובפרט שתורתו אומנתו;

ובמקום זה - עסק לברר האם "איכא מילתא דבעי לתקוני", והשתדל לתקן מקם שהי' בו ספק טומאה שגרם צער
 לכהנים - כלומר: (א) המדובר הי' רק בנוגע למספר של כהנים שהיו צריכים לעבור בדרך זו, (ב) גם הם יכלו ללכת
 בדרך אחרת, אלא שיהי' להם צער ע"י הטירחא להקיף את הדרך, ואעפ"כ השתדל רשב"י ועסק בעצמו בתיקון הדבר
 לבטל צער זה! - עד כדי כך גדלה מדת אהבת ישראל של רשב"י!

וי"ל שזהו גם תוכן מאמר רשב"י (סוכה מה, ב) "יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין", שהנהגתו בענין
 דאהבת ישראל (ואחדות ישראל) הי' בתכלית העילוי, עד שדאג והודיע והובא זה ונקבע בתורה - אהבה וחיבה שלו
 (לא רק לבני" שהם בדרגת "תלמידי רבי עקיבא", אלא) גם לאלו שיש צורך לפוטרו מן הדין.

וי"ל שכתלמידו המובהק של רע"ק, מסר עצמו בכל נפשו ומאודו להמשיך הכלל גדול של רבו הגדול בהענין דאהבת ישראל ("זה כלל גדול בתורה"), הרי תיקן בזה את הענין ד"לא נהגו כבוד זל"ז" ע"י תלמידי רע"ק הראשונים, ועוד - בעבודתו ובתורחו הנחיל (דהרב ה"ז אב) לכא"א מבנ"י את הכח להגיע לתכלית השלימות של אהבת ישראל, כנ"ל.

וכדאי הוא ר' שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק - שבדוחק זה דגלות זה האחרון (שסיבת הגלות - שנאת חנם), כדאי לסמוך על רשב"י שיפטור את כל העולם כולו מן הדין ויחיש את הגאולה דכל בני"ו ודהשכינתא שבגלותא - גאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, ובמהרה בימינו ממש.

(לקוטי שיחות חלק לב עמ' 149 ואילך)

מירון - ממשנת הרה"ק רבי לוי יצחק שניאורסאהן נ"ע

זהר - אדרא זוטא (רצב, א) "אמר רבי שמעון, מסתכל הוינא כל יומא בהאי קרא, דכתיב (תהלים לד, ג) בה' תתהלל נפשי ישמעו עניים וישמחו, והאידינא אתקיים קרא כלא. בה' תתהלל נפשי ודאי, דהא נשמתי ביה אחידא, ביה להטא, ביה אתדבקת ואשתדלת, ובאשתדלותא דא תסתלק לאתרהא. ישמעו עניים וישמחו, כל הני צדיקייא וכל בני מתיבתא קדישא, וזכאין דאתיין השתא עם קודשא בריך הוא, כלהו שמעין מלי וחדאן, בגין כך (שם ד) גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדיו.

פתח ואמר כתיב (בראשית לו, א): ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום, הדא הוא דכתיב (תהלים מח, ה) כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו, נועדו, באן אתר, בארץ אדום, באתר דדינין מתאחדין תמן.

עברו יחדיו, דכתיב (שם): וימת וימלוך תחתיו. המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו, דלא אתקיימו באתריהו, בגין דתקונין דמלכא לא אתתקנו, וקרתא קדישא ושורוי לא אזדמנו. הדא הוא דכתיב, כאשר שמענו כן ראינו וגו', דהא כלהו לא אתקיימו.

והיא אתקיימת השתא בסטרא דדכורא דשריא עמה. הדא הוא דכתיב (שם): וימלוך תחתיו הדר, ושם עירו פעו ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד בת מי זהב. מי זהב ודאי, כמה דאוקימנא באדרא".

כותב על-כך כ"ק הגאון החסיד והמקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן נ"ע - אביו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש (לקוטי לוי יצחק - הערות לספר הזהר ח"ב, עמ' תסג):

"ויש לפרש גם כן גדלו לה' אתי הוא המלך הדר, ונרוממה שמו יחדיו הוא ושם אשתו מהיטבאל . . . הד"ר מהיטבאל" (גימטריא: 306), מספרם מירון (306), זהו שרשב"י שדרש בזה קודם הסתלקותו, נקבר במירון, וד"ל".

יינה של תורה

לגלות את ה"סתים דאורייתא"

ביאור ענינו של רשב"י, דבו החל גילוי פנימיות התורה

א. בדרושי חסידות מבואר כי דברי התוכחה והפורענות המופיעים בפרשתנו הינם, לאמיתו של דבר, ברכות נעלות ביותר. דווקא משום שמקורם בדרגות עליונות ותוכנם הרוחני גבוה ביותר, הדרך היחידה להתגלות ברכות אלו בעולמנו הגשמי היא בצורה המתפרשת - חיצונית - כהיפוכן של ברכות.

פירוש זה לפסוקי התוכחה מגלה תורת החסידות - פנימיות התורה, זאת משום שתורת החסידות מגלה בכל דבר את מהותו העמוקה והפנימית. בהסתכלות חיצונית נראה כי התורה מתרה ביהודי שעליו להתנהג כראוי, ובאם ימרה את פי ה', יבואו עליו עונשים חמורים. פנימיות התורה מגלה את פנימיותם של פסוקים אלו, ומפרשת אותם כברכות נעלות הבאות מלמעלה ליהודי העובד את ה' כראוי.

ב. הגמרא במסכת מועד קטן (ט, א) מספרת על רבי שמעון בן יוחאי, ששלח את בנו להתברך מפיהם של רבי יונתן בן עמסי ורבי יודא בן גרים. כשחזר לאביו ומסר לו את דבריהם של החכמים, קבל בפניו על משמעותם שנראתה לו כהיפוכן של ברכות. אך רשב"י ביאר לו את תוכנם האמיתי של הדברים, ופירשם כברכות.

גם כאן תורת החסידות מסבירה את העובדה שברכות אלו נאמרו בצורה העלולה להשתמע כהיפך הברכה, בכך שברכות אלו מכילות תוכן רוחני גבוה ביותר, עד שבהתגלותן בעולם גשמי ושפל, הן יכולות להתפרש בצורה הפכית.

באם תוכנן הרוחני הגבוה של ברכות אלו הוא המחייב את התגלותן בצורה כזו, כיצד היה באפשרותו של רשב"י לגלות את תוכנם הפנימי של הדברים ולפרשם כברכות גלויות?

ג. במדרש (שמו"ר פנ"ב, ג) מסופר אודות אחד מתלמידיו של רשב"י שנסע לארץ אחרת והתעשר. כשראה רשב"י שחלשה דעתם של תלמידיו, הולכים לבקעה אחת וקרא: "בקעה, בקעה! התמלאי דינרי זהב!". כשהתמלאה

הבקעה בדינרי זהב פנה אל תלמידיו ואמר כי כל אחד רשאי לקחת דינרים כפי צרכו, אלא שעליו לדעת שהוא נוטל מחלקו המגיע לו לעתיד לבוא. בשמעם את דברי רבם, לא חפצו התלמידים לקחת מהדינרים. [בפשטות, לאחר שתלמידי רשב"י ויתרו על דינרי הזהב, בידעם שדינרים אלו הם מחלקם בעולם הבא, נלקחו הדינרים חזרה מלמעלה.]

בהמשך לסיפור זה מספר המדרש על רבי שמעון בן חלפתא שהיה עני מרוד ולא היה בכיסו די לקניית צרכי שבת. פנה ר' שמעון בתפילה לקב"ה על מצבו הדחוק, ומן השמים ניתנה לו אבן טובה, אותה מכר ובכסף שקיבל תמורתה קנה צרכי שבת. כשסיפר לאשתו את הדברים, הביעה את התנגדותה להשתמש בתמורה שקיבל בעלה עבור האבן, בטענה שבכך יחסר מחלקו לעתיד - "שולחנך חסר". מכר ר' שמעון את צרכי השבת, ובכסף שקיבל קנה את האבן בחזרה. יצא לשדה להתפלל, והאבן הטובה ניטלה ממנו.

מסיים המדרש: "רבותינו אמרו, גדול הנס האחרון יותר מן הראשון" - הנס בלקיחת האבן (האחרון) גדול יותר מנס נתינתה (הראשון), כיוון שמן השמים נותנים אך אין לוקחים - "משמיא מיהב יהבי, מישקל לא שקלי". בדברי המדרש יש להבין מדוע רק ביחס למעשה השני נאמר כי נס הלקיחה גדול מנס הנתינה, ואילו לגבי המעשה המסופר לפניו לא מתייחס המדרש כלל לעובדה שדינרי הזהב נלקחו חזרה.

ד. עבודתו של רשב"י היתה לגלות את פנימיות התורה. רשב"י התייחד בכך שפעל להביא לידי גילוי בעולם את ה"סתים דאורייתא" - החלק הפנימי והנסתר שבתורה.

מסיבה זו, הכיר רשב"י בפנימיותם של דברי ר' יונתן עסמי ור' יודא גרים, ופירש את תוכנם הפנימי כברכות גלויות. לדידו, יכלו הברכות להתגלות, משום שענינו היה גילוי פנימיות התורה, המגלה בכל דבר את מהותו הפנימית.

בכך יובן מדוע לא מדגיש המדרש את העובדה שדינרי הזהב שמילאו את הבקעה בעקבות בקשת רשב"י נלקחו חזרה. ענינו של רשב"י היה להביא את ההשפעות הרוחניות הגבוהות לידי ביטוי מוחשי בגשמיות העולם, על ידי גילוי פנימיות התורה. לכן מספר המדרש את נס הנתינה, המורה על גילוי ההשפעות הרוחניות בעולם, ולא מדגיש את הלקיחה מן השמים, המבטאת תוכן הפוך.

ה. לאור האמור יובן המסופר בכתבי האריז"ל על ר' אברהם הלוי, שהיה אומר בכל יום את תפילת 'נחם', מפני צערו על חורבן בית המקדש והציפיה לבנינו. כשאמר תפילת 'נחם' בל"ג בעומר במירון, פגעה בו קפידתו של רשב"י.

כמבואר לעיל, היתה עבודתו של רשב"י לגלות בעולם את מהותו הפנימית, על ידי גילוי פנימיות התורה. שלימות גילוי זה תהיה לעתיד לבוא, מכך מובן שלדידו של רשב"י לא היה ענין החורבן והגלות - כיוון שבדרגתו האיר בגילוי האור האלקי שיתגלה לעתיד.

ביום ל"ג בעומר, יום הסתלקותו של רשב"י, מתרכזות ומצטרפות פעולותיו ועבודתו של רשב"י, ומאירות בעולם ביתר שאת. משום כך, הקפיד רשב"י על ר' אברהם שאמר ביום זה את תפילת 'נחם', מפני שביום זה מאירה נשמתו של רשב"י, ולגביו לא קיים ענין הגלות וההסתרה על אלקות.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק א עמ' 281 ואילך)

מילי דאבות

ביאורים בפרקי אבות - פרק ד'

"כתר שם טוב" גם אצל מי ש'תורתו אומנותו'

ביאור מאמרו של רשב"י ד"כתר שם טוב" עולה על "כתר תורה", הגם שרשב"י מצוין בכך שהיתה 'תורתו אומנותו'

אבות פרק ד' משנה יג "רבי שמעון אומר: שלשה כתרים הן, כתר תורה כתר כהונה וכתר מלכות, וכתר שם טוב עולה על גביהן".

א. ידוע מה שכתב השל"ה (ר"פ וישב) דלכל מועד ישנה שייכות לפרשת השבוע שבו הוא חל, ועפ"ז מובן, דל"ג בעומר שייך גם לפרק בפרקי אבות שקורין בשבת זו.

והנה, בפרק ד' (הנלמד בשבת זו) מובא מאמר רשב"י "שלשה כתרים הם . . . וכתר שם טוב עולה על גביהן". וכיוון שמבין כל מאמרי רשב"י ש"בכל פרק מפרקי המסכתות בש"ס נזכר ר"ש" (לקו"ת אחרי כח, א) לומדים בשבת הסמוכה ליום ההילולא, (כהקביעות בכ"כ שנים) מאמר זה דווקא ד"כתר שם טוב עולה על גביהם", מובן דהיינו משום שבמאמר זה מתבטא (עיקר) עניינו של רשב"י.

תוכנו של מאמר זה דר' שמעון הוא בהפלאת ה"כתר שם טוב" שישנו ליהודי ע"י ה"מעשים טובים". והחידוש בזה הוא, דאף שענינו של רשב"י היה "תורתו אומנותו" (שבת יא, א), אומר הוא, דבלא הבט על גודל העילוי דתורה, ובתורה גופא "כתר תורה" – כפי שהתורה היא בתכלית השלמות, באופן ד"תורתו אומנותו" – בכל זאת, "כתר שם טוב (מע"ט) עולה על גביהן", מכיוון שתכלית התורה היא להביא ל"מעשים טובים".

ב. אך לכאורה דורש זה ביאור:

בשלמא רוב העולם, שאין "תורתם אומנותם", דעיקר עסקם אינו בתורה, ושייכים הם לסוג דמארי עובדין טבין

- מובן שבשייכות אליהם עולה "כתר שם טוב" (מעשים טובים) על "כתר תורה". אבל בנוגע לרשב"י, שהיתה תורתו אומנתו, כיצד שייך שהוא יאמר ש"כתר שם טוב" עולה על "כתר תורה"?

והגם שמובן שגם לפי רשב"י אין מספיק העסק בתורה, ומוכרחת להיות גם התעסקות במעשים טובים, ויתירה מזו שאף "מפסיקין" (מלימוד תורה) לעשות סוכה וכו' (ירושלמי ברכות פ"א סה"ב) – הכוונה בזה היא, לכאורה, רק לכך שלא יחסר הענין דמעשים טובים גם אצל אלו שתורתם אומנותם, (וכמו שאצל מארי עובדין ישנו חיוב ללמוד תורה). אך מהי ההסברה בזה ש(גם) אצל מי שתורתו אומנתו נחשבים המעשים טובים כמעלה גדולה יותר מאשר לימוד התורה?

ג. לכאורה היה אפשר לומר שהענין מובן ע"פ הירושלמי הנ"ל:

דהנה, לאחר השאלה ד'ולא מודה רשב"י שמפסיקין לעשות סוכה כו', ממשיך הירושלמי ושואל: "ולית ליה לרשב"י הלמד על מנת לעשות כו' שהלמד שלא לעשות נוח לו שלא נברא", דמכך מובן, שמה שמפסיקין "לעשות סוכה" אין זה רק מכיוון שמוכרח להיות גם מעשה המצוות (כדלעיל), אלא יתירה מזו, שהתכלית של הלימוד הוא "לעשות". ומכיוון שמעשה המצוות הוא התכלית של הלימוד, מכך גופא מובן שבמצוות יש מעלה וחשיבות יתרה.

אך באמת אין להוכיח מכך, דהסברא היא להיפך – דזה שמפסיקין לעשות מצות וכו' (אין זה מצד מעלת המצות, אלא) בכדי שלימוד התורה יהיה כדבעי (דאם ה"למד" הוא לא "לעשות" זהו חיסרון בעצם הלימוד).

וכמדויק בלשונו הזהב של כ"ק אדמו"ר הזקן בהלכות תלמוד תורה (פ"ד ס"ג, בנוגע לדין שצריך להפסיק מלימוד התורה בשביל מצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים) "כי זה כל האדם כמו שאמר חכמים תכלית תורה תשובה ומע"ט, ואם אינו עושה כן נמצא שלמד שלא לעשות כו" – דהא שמפסיקין את הלימוד בשביל עשית מצוה, היינו משום

ידוע ששורש נשמת רשב"י היה מניצוץ נשמת משה ע"ה, ולכך היה התגלות סודות התורה ופנימיותה על ידו דווקא ולא ע"י תנא אחר, כמבואר בזהר, כמו שהיה התגלות התורה הנגלית ע"י משה רבינו ע"ה. והנה כל ימיו היה עוסק בסודות התורה, וכשהגיע עת הסתלקותו בודאי הגיע בשעה ההיא לתחילת וראש המדרגות שלו בבחי' השגות ברזין דאורייתא, וזה היה ענין לימודו עם החבריא בשעה ההיא דווקא. לכך נקרא אז הילולא דרשב"י. ולפי שגם כל מה שעוסק כל ימיו ברזין דאורייתא, עלו עם שרש נשמתו בעלותו בשעה ההיא. לכך היה אז דווקא גילוי הארת עיקר שרש שרשו ברום המעלות במדרגה היותר עליונה למעלה מעלה, וכמו שאמר על עצמו בחד קטירא אתקטרינא כו'.

(כ"ק רבנו הזקן, סידור עם דא"ח, שער הל"ג בעומר)

שזוהי התכלית (ושלימות) של ה"חכמה" (תורה) גופא, ולכן "אם אינו עושה כן נמצא שלמד שלא לעשות". ולפ"ז אתי, שכוונת המחז"ל היא רק ששלימות החכמה היא בתשובה ומע"ט, אך לא שהם עומדים למעלה מן התורה – ועפ"ז הדרא קושיא לדוכתא, מדוע אומר רשב"י ש"כתר שם טוב עולה על גביהן"?

ד. הביאור בזה:

מכיוון שכוונת הבריאה היא לעשות את העולם דירה לקב"ה (תנחומא נשא, טז. וראה תניא פל"ו) מובן, שכל האופנים בעבודת ה' נועדו בכדי להשלים כוונה זו. כלומר, דלא רק מעשה המצוות בדברים גשמיים הוא לשם בירור העולם, אלא גם לימוד התורה, ואפילו לימוד באופן ד"תורתו אומנתו" - בפרישות לגמרי מן העולם, הוא לשם השלמת הכוונה דדירה לו ית'.

אחד ההסברות בזה:

ישנו כלל "אין חבוש מתיר עצמו" - אם אצל בני"ה היה רק אופן העבודה בפעולתם בהיותם בעולם, לא היו יכולים להעלות ולהוציא את העולם מן ההעלם והסתר שבו, דהרי הם עצמם 'חבושים' בו. ולכן מוכרחת להיות (גם) העבודה באופן של יציאה והתעלות למעלה מן (העלם) העולם.

והכח לזה הוא מאלו שתורתם אומנותם, שהם צריכים לפעול תנועה זו (ד'תורתו אומנותו') אצל כל בני"ה. דגם לימוד התורה אצל מארי עובדין טבין (בזמנים שצריכים הם לעסוק בלימוד התורה) יהיה באופן ד'תורתו אומנותו' - דלימודם יהיה באותו האופן כמו אחד שאין לו כל אומנות אחרת (ובמילא - דאגות) חוץ מלימוד התורה.

והנה, בכדי שיוכל מי שתורתו אומנותו 'לנתק' את עצמו מלימוד התורה, וללכת להשפיע על יהודי אחר, אין מספיק שרק באותה שעה שהולך הוא להשפיע יחשוב אודות האחר - מכיוון שאז יכול להיות שאף פעם לא יצליח לפעול בעצמו לעזוב את הלימוד וללכת להתעסק אם אחד שאין תורתו אומנותו. ולכן צריך להיות לימוד התורה מלכתחילה חדור בכוונה זו - שתכלית הלימוד הוא בכדי לפעול בעולם - גם באחרים - תנועה זו ד'תורתו אומנותו'.

ה. אך עדיין אין מובן:

דלכאורה, כיצד יוכל להיות דתוך כדי הלימוד באופן ד'תורתו אומנותו' (באופן דפרישות מן העולם) תוכל להיות מחשבה אודות אלו העסוקים ב"ואספת דגנך" - והרי זהו תרתי דסתרי?

אלא הביאור בזה: "רצוא" (לצאת מן העולם) ו"שוב" (לפעול בעולם) הנם שני תנועות הפכיות רק מצד מדידת והגבלת הנבראים וסדר העולם, אך כאשר יהודי עומד למעלה ממדידה, דהיינו - כשעומד בביטול לרצון השם, אזי בכל עשיותיו, בין רצוא ובין שוב, פנימיותו ומצבו הנם שווים - ביטול לרצון ה'.

ולכן, כאשר לומד הוא תורה באופן דתורתו אומנותו מצד ההנאה שלו, אזי באמת יכול להיות שלא תוכל להתעורר אצלו בשעת הלימוד כוונת ה'שוב'. אך כאשר לימוד התורה שלו הוא בכדי למלאות כוונת העצמות (לעשות לו ית' דירה) - אזי יכולים להיות אצלו ב' ההפכים בבת אחת: מצד אחד יכול הוא להיות שקוע בלימוד התורה, ובשעת מעשה יכול הוא להיות חדור בידיעה שתכלית הלימוד היא בכך שהוא 'שפיל' א"ע להשפיע גם על הבעלי עסקים.

ו. ענין זה מוצאים אנו אצל רשב"י:

הגמרא מספרת (שבת לג, ב), שכשרשב"י ובנו יצאו מן המערה לאחר י"ב השנים, ראו כיצד אנשים מתעסקים בחרישה וזריעה, "אמר מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה", כל מקום שנותנין עיניהם, מיד נשרף". אך לאחר השנה השלוש-עשרה, כשיצאו מן המערה, אזי "כל היכא דהוי מחי ר"א הוי מסי ר"ש, א"ל בני די לעולם אני ואתה".

הדיוק "די לעולם (בעוסקי תורה - רש"י) אני ואתה", הוא (לא שמספיק שרק הם לבדם יעסקו בתורה, אלא) שמספיק בהם, שהם בבחינת 'תורתו' אומנותו', בכדי להשפיע ולפעול גם בעולם תנועה זו.

ז. וזהו הביאור במאמר רשב"י "כתר שם טוב עולה על גביהן", דכוונתו (בפנימיות) היא לענין המע"ט שבלמוד התורה גופא - שיתעסק גם עם אחרים.

ולכן "כתר שם טוב עולה על גביהן", כלומר, דכאשר בנוסף ללימודו הוא (באופן ד'כתר תורה'), ישנו "על גביהן" גם ה'כתר שם טוב' (דהיינו, שה'כתר תורה' גופא הוא באופן ד'שם טוב') - ההתעסקות עם אחרים - אזי זהו באופן של "עולה" - שהוא ממלא את המכוון דלימוד התורה שלו (- לעשות לו ית' דירה, כנ"ל סעיף ד).

ח. וזהו הקשר דמאמר זה ליום ל"ג בעומר:

בזוהר (אד"ז רפ"ז, ב) איתא, דביום ההסתלקות גילה רשב"י לתלמידיו "מלין קדישין דלא גליאן עד השתא". וזהו בהתאם לכללות החידוש של רשב"י בנוגע לרזי תורה: התנאים האחרים שעסקו ברזי תורה, עסקו בזה רק בעצמם, אך לא גילו לאחרים. אך ענינו של רשב"י היה חיבור ה'סתים' וה'גליא' - דאת החלק בתורה שהוא באופן ד'רז' (מכוון שהוא למעלה מגילוי בעולם) הביא לידי גילוי בעולם [דזהו ע"ד החיבור דחיי עולם וחיי שעה הנ"ל].

(ע"פ לקוטי שיחות חלק יז עמ' 303 ואילך)

ידועה תשובת המלך המשיח לרבי ישראל בעל-שם-טוב, במענה לשאלתו "אימתי קאתי מר?" - "לכשיפוצו מעיינותיך חוצה". כל דבר מרומז בתורה, את הפסוק (שמות יד, ח) "ובני ישראל יוצאים ביד רמה" מתרגם אונקלוס: "בריש גלי". ומצינו בספרים שהתיבה "בריש" ר"ת רבי ישראל בעל שם [ר' ישראל בן שרה]. כן מובא בספרים ש"בריש" אותיות רשב"י וכן ר"ת ר' יצחק בן שלמה (האריז"ל). כתב לי יהודי כי "בריש" הוא גם ר"ת שמו של כ"ק מו"ח אדמו"ר (מוהרי"צ), רבי יוסף [יצחק] בן (רבי) שלום [בן שטערנא שרה].

רשב"י והאריז"ל גילו את פנימיות התורה, אך רק ליחידי סגולה. אולם, בוא המשיח תלוי בגילוי פנימיות התורה עד לאופן של "חוצה". את זה התחילו הבעש"ט וממשיכי דרכו, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר שדרכו בקודש היה לדבר "חסידות" בצורה מובנת לכל ללא הגבלות.

(כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש, י' שבט תשי"ב)

עבודת ימי הספירה ומעלת ל"ג בעומר

מאמר דא"ח מאת הוד כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

בו יתבאר פרטי העבודה המיוחדים לימי הספירה וההכנה למתן תורה

מדוע נקט הכתוב "ממחרת השבת" ולא "ממחרת הפסח"?

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה (אמור כג, טו). ושיעור הכתוב הוא, דמצות ספירת העומר היא לאחר הבאת עומר התנופה. דבתחילה היא מצות הבאת העומר, ואח"כ חלה חובת מצות ספירת העומר, מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי (מנחות סו, א). וזהו ענין מיום הביאכם את עומר התנופה. אך צריך להבין מ"ש ממחרת השבת, דהרי הכוונה בזה היא ממחרת הפסח, וא"כ מדוע נקט הכתוב בלשון ממחרת השבת. ובפרט שהצדוקים טעו בזה ואמרו שהכוונה היא ממחרת שבת בראשית, וחכמי ישראל היו צריכים להתווכח עמם ולהביא ראיות שכוונת הכתוב היא למחרת הפסח (שם סו, ב), ולכאורה הי' לו לכתוב בפירוש ממחרת הפסח ולא ממחרת השבת.

המעט שמנחת העומר באה מן השעורים דווקא

ויובן זה בהקדים ביאור ענין ספירת העומר בכלל. דהנה איתא במשנה (סוטה יד, א) כל המנחות באות מן החטין, וזו (מנחת קנאות) מן השעורין, וכן מנחת העומר באה מן השעורין. ובטעם הדבר שמנחת קנאות שונה מכל המנחות איתא במשנה שם, כשם שמעשי מעשי בהמה כך קרבנה מאכל בהמה. אך עדיין צריך ביאור הטעם שמנחת העומר באה מן השעורין. וידוע הביאור בזה, משום, שהעבודה דקרבת העומר ענינה הוא בירור הנפש הבהמית, מאכל בהמה.

גילוי האלקות דיציאת מצרים כהכנה למתן תורה

וביאור הענין הוא, דהנה גילוי האלקות שהי' בשעת יציאת מצרים (ביום א' דפסח) הי' בבחינת אתערותא דלעילא מצ"ע (ראה לקוטי תורה ויקרא ג, א. אמור לה, ב), היינו שאז היו ישראל מצ"ע באופן שלא היו כלים לקבל הגילוי מלמעלה, והגילוי מלמעלה הי' באתעדל"ע מצ"ע, וזה נתן להם כח על העבודה בבחינת אתערותא דלתתא, ועי"ז באו אל הגילוי דמתן תורה, וכמ"ש (שמות ג, יב) בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים

על ההר הזה, ששלימות הגילוי דיציאת מצרים היא בשעת מתן תורה. וזהו מ"ש (שה"ש א, ד) משכני אחריו נרוצה הביאני המלך חדריו גו', דמשכני קאי על יציאת מצרים שהי' בדרך אתעדל"ע, משכני, שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים כו'. דישראל מצד עצמם היו משוקעים במ"ט שערי טומאה (זהר חדש ר"פ יתרו), אלא שנגלה עליהם כו', שע"י הגילוי מלמעלה נגאלו ממצבם.

גילוי דאתערותא דלעילא בלבד אינו פועל על הנפש הבהמית

וזהו גם מ"ש משכני בלשון יחיד (דלא כסיום הכתוב נרוצה, בלשון רבים), כי פעולה זו דגילוי אלקות מלמעלה פועלת הזזה רק בנפש האלקית, שרק הנפש האלקית מרגישה את הגילוי מלמעלה, אבל הנה"ב נשארת במעמדה ומצבה. וזהו גם מ"ש (בשלה יד, ה) ביציאת מצרים כי ברח העם, ומבאר בזה רבינו הזקן (תניא פל"א), דלכאורה למה הי' צריך להיות בדרך בריחה דוקא, וכי אילו אמרו לפרעה לשלחם לעולם לא הי' משלחם, אלא מפני שהרע שבנפשות ישראל הי' עדיין בתקפו בחלל השמאלי כו', והיינו שהגילוי מלמעלה פעל הזזה רק בנפש האלקית, משא"כ הנה"ב נשארה בתקפה, ולכן הי' צ"ל ענין החפזון והבריחה. אמנם לאחרי הגילוי דיציאת מצרים התחיל ענין העבודה מלמטה למעלה, שזה כולל את בירור הנפש הבהמית. דזהו מ"ש אחריו נרוצה, דנרוצה פירושו הריצה מלמטה למעלה (ולא הענין דמשכני, שהעליון מושך את התחתון אליו), ולכן כתיב נרוצה בלשון רבים, שזה פועל לא רק בנפש האלקית אלא גם בנפש הבהמית.

כשהנפש הבהמית נמשכת לאלקות הי"ז בתוקף גדול יותר

וזהו גם ענין הריצה דוקא, לפי שזהו טבע הנה"ב, שכל דבר שהנפש הבהמית נמשכת אליו הי"ז בדרך מרוצה דוקא. דאצל הנה"ב אינו שייך ענין ההליכה לאט לאט כ"א בדרך מרוצה, ואם כך הרי ממ"נ, או שאינו נמשך כלל לעניני אלקות, או שנמשך אליהם, ואז הרי הוא בדרך מרוצה. וזה פועל שגם הנפש האלקית תהא נמשכת לאלקות בדרך מרוצה. דהנפה"א מצ"ע אין בה ענין המרוצה, והמשיכה שלה לאלקות היא במדידה והגבלה, אבל ע"י הנה"ב נוסף בה תוספת אור, שנעשה בה ענין המרוצה למעלה ממדידה והגבלה. וזהו ענין נרוצה לשון רבים, שהנה"ב פועלת שגם הנפש האלקית תהי' באופן דמרוצה לאלקות, ובכללות ענין זה, העבודה דאחריו נרוצה, הוא בזמן שבין יציאת מצרים למתן תורה, ואחר כך הרי ע"י עבודה זו באים אל הגילוי דמתן תורה, שע"ז כתיב הביאני המלך חדריו.

הקרבת העומר - בירור המוחין, פפירת העומר - בירור המידות (בכללות ובפרטות)

והנה בבירור זה דנפש הבהמית יש ב' ענינים, בירור המוחין דנה"ב ובירור המדות דנה"ב. דב' ענינים אלו, הם שני הענינים דהקרבת העומר וספירת העומר. דענין הקרבת העומר הוא בירור המוחין דנפש הבהמית. דהנה זה שהמנחה באה מן השעורים הוא להיותם מאכל בהמה, וכנ"ל שזהו משום שענינה הוא בירור הנה"ב. אלא שבזה גופא הי"ז בירור המוחין דנה"ב. דזהו מה שהמנחה באה מן הדגן (דשעורים הן מיני דגן), דענין הדגן מורה על המוחין, וכמובן ממארז"ל (ראה ברכות מ, א. מתנות כהונה לב"ר פט"ו, ז. מבוא שערים שער ה"א פי"ב בהגהת צמח) אין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן. דהמוחין דנפש הבהמית הם קשורים ושייכים אל

המדות, ולכן ה"ז מאכל בהמה דוקא, דבהמה עיקרה מדות, ומ"מ ה"ז ממיני דגן, היינו המוחין השייכים אל המדות. דזהו ענין הקרבת העומר, בירור המוחין דנה"ב. ולאחרי זה באה העבודה בבירור המדות דנה"ב, שזהו ענין ספירת העומר. דענין הקרבת העומר שהוא בירור המוחין השייכים אל המדות הוא ביום א' בלבד, ט"ז בניסן, אבל ספירת העומר שהוא בירור המדות עצמן, אין מספיק על זה הבירור בכללות אלא צ"ל בירור פרטי, הבירור דכל מדה ומדה בפני עצמה, ועוד זאת, גם הבירור בכל מדה כפי שהיא כלולה משאר המדות. דהבירור בכללות הוא בדרך מקיף בלבד ואינו נוגע לפועל, ועיקר העבודה הוא העבודה לאט לאט, שזהו בכח עצמו דוקא, שדוקא ע"י עבודה זו באים לענין בכל דרכיך דעהו (משלי ג, ו), בכל דייקא, שבכל פרטי מעשיו, במחשבה דיבור ומעשה, יהי' הבירור בשלימות. וזהו מה שבספירת העומר יש ב' ענינים, מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי. דענין למימני שבועי קאי על בירור כל מדה בכללות, אבל ענין מצוה למימני יומי קאי על בירור כל פרט שבכל מדה, דעיקר המצוה הוא למימני יומי, בירור המדות בפרטיות, חסד שבחסד כו' עד להוד שבהוד כו' עד למלכות שבמלכות.

ביאור שיטת ר' ירוחם שמחלק בין "מצוה למימני יומי" ל"מצוה למימני שבועי"

ובזה יש לבאר דעת רבינו ירוחם (ספר אדם נתיב חמישי חלק רביעי) שבזמן שאין ביהמ"ק קיים יש חילוק בין המצוה למימני יומי למצוה למימני שבועי. דהנה יש אומרים (רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ז, הכ"ב. חינוך מצוה שו ועוד) שגם בזמן הגלות מצות ספירת העומר היא מדאורייתא, ויש אומרים (תוס' מנחות סו, א. מטה משה אות תרסז. ברכ"י אור"ח סתפ"ט סק"א. וראה שו"ע אדה"ז אור"ח שם סעיף ב וסעיף יז ועוד) שבזמן הגלות אין המצוה אלא מדרבנן. אך רבינו ירוחם מחלק בין מצות ספירת הימים וספירת השבועות, וכתב דספירת הימים היא גם עכשיו מדאורייתא, אך ספירת השבועות היא מדרבנן. ויש לומר הביאור בזה ע"פ הנ"ל, דהפרש בין ספירת הימים לספירת השבועות הוא, דספירת השבועות ענינה הוא בירור כללות המדה וספירת הימים ענינה הוא בירור כל פרט ופרט שבכל מדה, ולכן הרי ענין ספירת הימים דהיינו בירור כל הפרטים, שזה מורה על העבודה בפרטי מחשבה דיבור ומעשה, הרי זה נוגע בכל עת ובכל זמן, ולכן חיוב ספירת הימים גם בזמן הזה הוא מדאורייתא, משא"כ ענין ספירת השבועות דהיינו בירור כללות המדה, ה"ז עבודה נעלית יותר, ואין ע"ז הכח בזמן הזה, שלא נתנו לנו הכח אלא על מה ששייך לעבודה בפועל.

ביאור פרטי המידות שבחסד דנפש האלקית

וביאור ענין התכללות המדות (ראה ד"ה משכני תרנ"ה, תרס"ח ותש"א), איך כל מדה שבנפש האלקית כלולה מזו המדות, הנה יובן זה ע"מ ממדת החסד, שהיא כלולה מכל המדות. דענין מדת החסד עצמה הוא אהבת ה', וחסד שבחסד הוא מה שאוהב את אוהבי ה', שיש לו אהבה למי שעוסק בלימוד התורה וקיום המצוות ביראת שמים, ועוד זאת, שמצד אהבת ה' הרי הוא זריז בקיום המצוות שלו. וזהו ענין חסד שבחסד. וענין גבורה שבחסד הוא מה שמצד אהבתו את ה' הרי הוא שונא את מנגדי ה'. וענין תפארת שבחסד הוא כאשר מתפאר ומתייפה מהחסד, דכשרואה כיצד אדם לומד תורה בהתלהבות ומקיים מצוות בהתלהבות ה"ה מתפאר על היופי שבתומ"צ, עד היכן התורה יכולה לפעול באדם. וזהו ענין עיקרי המדות (חג"ת) שבחסד. וכן הוא גם בענפי המדות (נה"י), דנצח שבחסד הוא כאשר מצד אהבתו לה' הרי כשישנם מונעים ומעכבים ה"ה לוחם

עם המנגדים. ועוד זאת, דכאשר יש התנגדות מבחוץ ואין לו כח להתגבר עליהם, וכמאמר הכתוב (תהלים ג, ב) רבים קמים עלי, הרי מצד אהבתו את ה' הוא מנצח את עצמו להסיר את המניעות והעיכובים. וזהו ענין הוד שבחסד. וענין יסוד שבחסד הוא, דגם כאשר מאיזה טעם אין לו משיכה לתומ"צ, הרי מצד אהבתו לה' הוא מתקשר לזה בכל נפשו, עד שמתעורר בתשוקה לתומ"צ. וענין מלכות שבחסד הוא מה שכל המחדומ"ע שלו הם רק בתומ"צ מצד התקשרות ואהבה זו. וכשם שהוא במדת החסד, שהיא כלולה מכל המדות, כ"ה גם בכל המדות, שכל מדה כלולה מכל המדות.

ביאור פרטי המידות שבחסד דנפש הבהמית

וזהו את זה לעומת זה עשה האלקים (קהלת ז, יד. וראה תניא רפ"ו), וכשם שבנה"א הרי כל מדה כלולה מז' המדות, כ"ה גם בנפש הבהמית, שכל מדה מז' המדות דנה"ב כלולה מכל המדות. וכמו במדת החסד עד"מ, הנה ענין חסד שבחסד הוא מה שאהבתו לדברים גשמיים באה לידי ביטוי בתשוקה גלויה לגשמיות, וגבורה שבחסד היא מה שמצד אהבתו ותשוקתו לדברים גשמיים הוא שונא את המנגד לזה, דהאומרים לו איך מתאים לך להיות שקוע בענינים בהמיים שאינם לפי מעלת האדם ה"ה שונא אותם. ותפארת שבחסד הוא מה שנוסף לזה שהוא נמשך לענינים גשמיים הנה עוד זאת שהוא מתפאר בזה ומתגאה בזה ומתלהב מזה. וענין נצח שבחסד הוא, דגם כאשר מאיזו סיבה חסרה אצלו המשיכה לדברים גשמיים, ה"ה מנצח את עצמו ופועל תשוקה בעצמו. ועוד יותר, דגם כשיש לו מנגדים מבחוץ המביישים ומבזים אותו, ואומרים ראו כיצד יהודי בן אברהם יצחק ויעקב שקוע בענינים בהמיים, ועוד יותר בענינים אסורים, הרי הוא לוחם שזה לא יבלבל את תאוותו, שזהו ענין הוד שבחסד. וענין יסוד שבחסד הוא ההתקשרות בהתאוה, עד שגם המחדומ"מ שלו הם בענינים חומריים, עד שהולך מדחי אל דחי, ובא לכלל דברים אסורים, ענין מלכות שבחסד שבנה"ב.

הכנה למתן תורה - העלאת פרטי המידות דנה"ב למעלה מעלה

וזהו ענין העבודה דספירת העומר, בירור כל פרטי המדות דנה"ב ע"י פרטי המדות דנפש האלקית. ועד שהבירור הוא באופן שמעלה את המדות דנפש הבהמית למעלה מעלה, עד שיהי' מוכן למתן תורה, שאז הי' גילוי העצמות, אנא נפשי כתבית יהבית (שבת קה, א כגירסת העין יעקב. לקו"ת שלח מח, סע"ד ואילך. וראה תניא פמ"ז). וזהו גם ענין וספרתם מלשון ספירות ובהירות (לקו"ת תורה אמור לה, ב. ומציין לפרס שער ח פרק ב), שפועל בכל פרטי המדות דנפש הבהמית, שהם כל המ"ט ימים, שיהיו ימים מאירים וברורים ומזוככים. והכח להשפיע על כל פרטי המדות דנפש הבהמית, הוא ע"י ההמשכה שהיתה בשעת יציאת מצרים, שאז הי' האתעדל"ע, הגילוי מלמעלה שנתן כח לעבודה זו, מה שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה, גילוי עצמות ומהות א"ס ב"ה (ראה ספר המאמרים אע"ת ע' עה ואילך. סה"מ תער"ב-ע"ו ע' סז). וכמאמר בעל ההגדה אני ולא מלאך אני ולא שרף אני ולא השליח, שהגילוי הי' מעצמותו ית'. וכמבואר במ"א (סידור האריז"ל בהגש"פ. לקו"ת צו יב, ג), דמצד שהיו שקועים אז למטה כ"כ במ"ט שערי טומאה הרי אם הי' הגילוי מאיזו בחינה שהיא, גם במדרגינות הגבוהות ביותר, הרי לא זו בלבד שלא הי' גואל אותם אלא אדרבה וכו', ולכן הי' הגילוי אז מהעצמות שלמעלה מסדר ההשתלשלות, דזהו מ"ש (בא יב, כג) ופסח הוי', פסח לשון דילוג (פרש"י על הפסוק), למעלה מכל הגדרים (ראה לקו"ת שה"ש טו, ב. ד"ה קול דודי הא' והב' וד"ה וספרתם לכם - תשל"ו).

"ממחרת השבת" - גילוי שלמעלה מהזמן ("שבת")

ובזה יובן מ"ש וספרתם לכם ממחרת השבת דייקא (ולא ממחרת הפסח), כי ענין מחרת השבת מורה על בחינה נעלית זו (ראה לקו"ת אמור שם לה, ד. אוה"ת ויקרא ח"א ס"ע קסז. ח"ג ע' תתסט), גילוי העצמות. דהנה כללות סדר ההשתלשלות הוא בהגבלה בגדרי הזמן, קדימה ואיחור, ולמעלה יותר מטי ולא מטי (ראה זח"א טז, ב. סה, א. ע"ח שער ז), וכמבואר במ"א (סהמ"צ להצ"צ נו, ב. נט, א) שזהו ענין סדר זמנים (כמארז"ל (ב"ר פ"ג, ז) מלמד שהי' סדר זמנים קודם לכן). אך בשביל בירור כל סדר ההשתלשלות, מעומק רום עד עומק תחת, עד פרטי המדות דנה"ב כנ"ל, צ"ל הגילוי מבחינה שלמעלה מסדר ההשתלשלות, למעלה משלימות הזמן. וזהו ענין ממחרת השבת. דשבת היא תכלית העילוי שבגדרי הזמן, דבתחילה באים ששת ימי החול, ולמעלה מהם הוא יום השבת שהוא מקודש מכל הזמנים, וכמ"ש (תשא לא, יז) כי ששת ימים גו' וביום השביעי שבת וינפש. אך אעפ"כ הרי גם שבת היא בגדרי הזמן אלא שהוא זמן דקדושה. ולכן הגילוי ממדריגה זו שהיא השלימות דסדר השתלשלות דיו רק להפיק את עצמו, להעלות את סדר ההשתלשלות, אבל לא לברר גם את העומק תחת, פרטי המדות דנפש הבהמית, הפיכת השטות דלעו"ז. והכח על וספרתם לכם, בירור השטות דלעו"ז, הוא ממחרת השבת, היינו בחינה שלמעלה מבחינת השבת, עצמות ומהות ית' שלמעלה מסדר ההשתלשלות לגמרי. דכשם שביציאת מצרים בפעם הראשונה הי' הכח לעבודה דבירור הנה"ב ע"י גילוי העצמות שביצי"מ, עד"ז הוא בעבודת ספירת העומר שבמצוה דספה"ע לדורות, כתיב וספרתם לכם ממחרת השבת, שהכח לזה הוא מבחינת מחרת השבת. וע"י העבודה שבאה בכח זה מגיעים אל הגילוי דמתן תורה, הביאני המלך חדריו, גילוי עצמות א"ס ב"ה, דאנא נפשי כתבית יהבית.

ל"ג בעומר עניינו בירור הכי תחתון שע"י באים להגילוי הכי נעלה

וע"פ כל הנ"ל יובן גם ענין ל"ג בעומר, שהוא בחינת הוד שבהוד, והוא גם יום הילולא דרשב"י (ראה פע"ח שער ספה"ע פ"ז) שהי' בו גילוי דפנימיות התורה (ראה אדרא זוטא בוח"ג רפז, ב). ויש לומר, דמצד שני ענינים אלו שבל"ג בעומר, הרי ביום זה הוא שלימות ועיקר העבודה הנ"ל דמשכני אחריך נרוצה הביאני המלך חדריו, מה שע"י בירור הנה"ב באים אל הגילוי דאנא נפשי כתבית יהבית.

וביאור הענין הוא (ראה סידור עם דא"ח שער הל"ג בעומר שג, א), הנה ענין הוד שבהוד מורה על תכלית הירידה. דהנה בענין ההודאה שאדם אחד מודה לזולתו יש בזה ב' אופנים. ויובן זה בדוגמא מחכם גדול הנפלא מעין כל עם בחכמתו, הרי חכם קטן שאינו מבין דבריו מודה לו. דחכם קטן יש לו בכלל שייכות לענין השכל, אבל אינו מבין את חכמתו הנפלאה של החכם הגדול, הרי להיות שהוא חכם ומבין שיש בזה ענין שכלי מופלא ביותר, לכן הוא מודה לו. והיינו דאף שאינו מבין ומשיג את השכל מ"מ הוא מבין זה גופא שהוא ענין שכלי מופלא, וזה גורם שיודה לו. וזהו ענין מדת ההוד כשלעצמה. אך איש פשוט המודה לדברי החכם הגדול הרי אין לו שייכות לשכל כלל, ואין שייך לומר שהוא מבין את הפלאת השכל של החכם הגדול ולכן מודה לו, אלא ההודאה היא לא מצד חב"ד ולא מצד חג"ת אלא מצד ענין ההודאה עצמו, הודאה בעלמא, דזהו ענין הוד שבהוד. וזהו ענין מודים דרבנן, מודים אנחנו לך כו' על שאנו מודים לך, הודאה שבהודאה. וענין זה הוא יסוד הקבלת עול שבכל איש ישראל, שבלעדי זה אין לו שייכות לקדושה. דזהו מה שארז"ל (ראה ב"ק טז, סע"א. זחר ח"ב ק, א. ח"ג קסד, א) מאן דלא כרע במודים אינו קם לתחיית המתים, כי כל זמן שיש בו ענין ההודאה,

אף שהוא במדרגה פחותה ביותר, ואין אצלו ענין הידיעה, מ"מ, כל זמן שיש אצלו הודאה, לכה"פ הודאה מצד הודאה, אזי יש לו תקוה, אבל מאן דלא כרע במודים, שחסר אצלו יסוד זה, אזי שדרתו נהפכת לנחש ואינו קם לתחה"מ.

רשב"י מצד מעלתו ב"עומק רום" יכול לברר את המדרגות התחתונות ביותר

ובזה יובן הקשר לרשב"י, דהנה נתבאר לעיל (בהשיחה שלפני המאמר), דעל רשב"י ארז"ל (יבמות סב, ב) שהוא הי' אחד מהחמשה תלמידים שהעמידו תורה, ונתבאר בזה, דענין העמידו תורה הוא ע"ד מארז"ל (ראה במדב"ר פי"ח, כא. מדרש שמואל פכ"ט) בדוד המלך שהקים עולה של תורה, שזהו ענין קבלת עול (ראה המשך תרס"ו ע' תו-תז). דזהו ענין הוד שבהוד, הודאה שבהודאה, תכלית הקבלת עול. וענין זה הי' ברשב"י דוקא משום שענינו הי' לקשר עומק רום ועומק תחת (כמו שנת"ל), ולכן ע"י שגילה פנימיות התורה ביום הסתלקותו, שאז הי' הגילוי דסודות נעלים ביותר שלא גילה מעולם, עי"ז הי' יכול לפעול גם בעומק תחת, גם במדרגת הוד שבהוד, שהוא תכלית הירידה. דמכיון שאז הגיע למעלת עומק רום, למעלה גם מבחינת פנימיות התורה, לכן הי' בכחו להמשיך גם בבחינת הוד שבהוד, תכלית הירידה. וכנ"ל שדוקא ע"י ההמשכה מבחינת מחרת השבת, עצומ"ה ית', אפשר לפעול את הבירור דנה"ב בפרטי המדות שבה, שתכלית הירידה שבה היא בבחינת הוד שבהוד. וכמבואר במ"א שבחינת הוד שבהוד הוא גמר וסיום בירור המדות עצמן. ובעבודת האדם הוא מה שע"י העבודה דקבלת עול, שאינו מתחשב בשום הגבלות דזמן ומקום וכו', הרי הוא ממשיך מבחינת מחרת השבת שלמעלה מגדרי ההשתלשלות כנ"ל.

ל"ג בעומר הוא יום גילוי פנימיות התורה - "הביאני המלך חדריו"

והנה ע"פ הנ"ל מובן כיצד ביום ל"ג בעומר הי' שלימות הבירור דמשכני אחרין נרוצה. אך יחד עם זה הי' באותו יום גם מעין הגילוי דהביאני המלך חדריו, כי ל"ג בעומר הוא יום גילוי פנימיות התורה. דאף שע"פ סדר ההשתלשלות הסדר הוא שבתחילה צ"ל לימוד נגלה דתורה ורק לאחר זה הוא לימוד פנימיות התורה, מ"מ צריך לידע שהכח לסדר זה גופא הוא ע"י הקדמת הגילוי דפנימיות התורה, שזה נותן כח שלימוד הנגלה יהי' כדבעי. וזהו גם מה של"ג בעומר רומז לפנימיות התורה, וכמאמר דוד המלך (תהלים קיט, יח. ראה המשך חייב אדם לברך תרל"ח פכ"ה) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, דגל הוא כמספר ל"ג בעומר, היינו שבדוד המלך הי' לימוד פנימיות התורה, נפלאות מתורתך, שעיקר הגילוי דפנימיות התורה יהי' לעתיד לבוא (ראה פרש"י שה"ש א, ב. לקו"ת צו יו, א), דכתיב ב' (מיכה ז, טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות דוקא, נפלאות נו"ן פלאות (זח"א רסא, ב), שזה מורה על שער הנו"ן שיתגלה לעתיד (ראה אור התורה נ"ך עה"פ, ח"א ע' תפז). והתחלת גילוי זה היתה בל"ג בעומר, שאז גילה רשב"י רזין טמירין שלא יתגלו עד דרא דמשיחא (ראה אדרא זוטא בוח"ג רפז, ב. רצ, א. רצא, א).

ע"י לימוד פנימיות התורה גם לימוד גילוי דאורייתא מאיר

וע"י ההתקשרות בפנימיות התורה בל"ג בעומר הרי זה הכנה לענין דהביאני המלך חדריו, שזה יאיר גם בלימוד הנגלה, וזהו גם הרמז בפסוק גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, שגם בתורתך דהיינו נגלה דתורה יהי' אביטה

נפלאות (ראה המשך חייב אדם לברך תרל"ח פכ"ג). דרשב"י פתח את הצינור, ובמיוחד בדורנו, שהרי רשב"י אמר (זהר ח"ב קמז, א. ח"ג נח, א. קנט, א) שלא יהי' דור כמו דורו עד דרא דמשיחא, וע"י שהולכים בדרכו הסלולה של רשב"י ומתקשרים לפנימיות התורה באופן שזה יפעול על כל השנה כולה, ה"ז פועל בכל השנה, גם בלימוד הנגלה כנ"ל. והנה בכל שנה ושנה מתעוררים מחדש אותם הענינים שהיו בפעם הראשונה (ראה רמ"ז בספר תיקון שובבי"ם. הובא ונתבאר בספר לב דוד להחיד"א פכ"ט), ומזה מובן שעתה בל"ג בעומר הוא הזמן המוכשר לבקש שיהי' גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, עד לביאת משיח צדקנו במהרה בימינו, שהוא ילמד פנימיות התורה את בני ישראל כולם (לקו"ת צו שם).

(תורת מנחם - התוועדות ח"ג עמ' 63 ואילך)

דורך רשב"י איז געווען דער גילוי פון פנימיות התורה (בחי' נפלאות שבתורה), און דער עיקר גילוי איז געווען ביום הסתלקותו, נשמתא דנשמתא דאורייתא (די פנימיות פון די סודות וואָס ער האָט מגלה געווען כל ימי חייו), ביז אַז דורך כתיבת דברים אלו (בספר הזהר), איז דאָס דערנאָך נתגלה געוואָרן צו אַלע אידן, ביז באופן פון "יתפרנסון" בהבנה והשגה – גילוי בחי' נפלאות שבתורה אין חכמה בינה ודעת. די התחלה – ומעין ובדוגמה – פון דעם גילוי פנימיות התורה לע"ל.

. . און פון רשב"י ווערט דערנאָך נמשך גילוי פנימיות התורה בדורות שלאחרי זה, ביז דור האריו"ל, ווען ס'איז געוואָרן "מצוה לגלות זאת החכמה", און דערנאָך – איז אין דעם צוגעקומען דורך גילוי תורת החסידות ע"י הבעש"ט והמגיד (מייסדי תורת החסידות הכללית), און נאָכמער – דורך דעם אַלטן רבי'ן (מייסד תורת חסידות חב"ד) און רבותינו נשיאינו ממלאי מקומו – לימוד פנימיות התורה באופן פון חכמה בינה ודעת, און הפצת המעיינות חוצה, אָנהויבנדיק פון דעם חוצה שבאדם – זיינע כוחות הנפש, ביז אויך פון נפש הבהמית, ביז חוצה שבעולם – מעין וטועמיה פון גילוי פנימיות התורה בגאולה האמיתית והשלימה.

(כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש, כ' אייר תנש"א)

ר' שמעון - "רבי" שמח...

"במירון האב איך זיך געפילט היימישער" ♦ רשמי ביקורו נורא ההוד של כ"ק אדמו"ר רבי יוסף יצחק מליובאוויטש על ציון התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי

בקיץ תרפ"ט ערך כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ, את מסעו ההיסטורי לארץ-ישראל ת"ו. המסע עורר הד רב בקרב יושבי הארץ - העולם היהודי עוד היה נתון תחת הרושם העצום שעורר שנתיים קודם לכן (בקיץ תרפ"ז) מאסרו של הרבי וגזרת דינו למוות (ר"ל), בעוון הפצת תורה ויהדות ברוסיה הסובייטית. רק בעקבות לחץ דיפלומטי שהפעילו חסידי ומעריציו של הרבי מכל קצוות תבל, שוחרר הרבי (בי"ב-ג"ג תמוז - הוא יום חג-הגאולה של חסידי חב"ד), אך גורש מברית-המועצות. כעת, נדרכו בהתרגשות רבה בני ארץ-ישראל לקראת בואו של אותו קדוש, יחיד במינו בגאון יעקב ובעמידה עיקשת על חיזוק דת ישראל, לפקוד ארץ אבות ולהשתטח על קברי אבותינו ורבותינו אשר מנוחתם כבוד בארצנו הקדושה ת"ו.

ביום ב' מנחם-אב תרפ"ט דרכו רגלי הרבי על אדמת אה"ק. בו ביום נערכה קבלת-פנים רשמית בתחנונות-הרכבת בלוד ובירושלים. קהל רב מכל ערי ומושבות הארץ נהר ללא הרף, על-מנת לזכות לחזות בפני הרבי. מטעם כל חוגי היהדות באה"ק ובראשם הרבנים, נשלחו משלחות של כבוד לקבל את פניו.

במירון - "אצל ר' שמעון" - ביקר הרבי ביום שני, ו' מנחם-אב תרפ"ט. הביקור נחקק עמוקות בליבו הטהור, כפי שביטא זאת ביומנו, אותו כתב במהלך המסע, ובשיחותיו הק' בשנים שאחר-כך.

לפנינו יומן שנכתב ע"י א' מחשובי החסידים שליוו את הרבי, המתעד את הביקור במירון:

יום ב' ו' מנ"א - כשבא למירון כבר האיר פני המזרח והשמש התחילה לעלות. ליוו אותו הרבה נכבדים מצפת וטבריה, הרבי סגר את עצמו במערת רשב"י, הדליק נרות אחדים והשתטח על הציון. פרץ בבכיות מרות שהחרידו את כל השומעים, קרא שוב את כל ה"פדיונות" ואחר-כך צווה להתפלל בזריזות. הרבי הלך לפתיחת הארון ועלה לשלישי. השתטח על קברו של רבי אלעזר ב"ר שמעון, קרא מזמורי תהלים, הקיף את הציון ונכנס לבדו במערת רבי יצחק נפחא. שם נמצא אחר-כך ע"י אחד החסידים, רשום על הציון כתב-יד קדשו של הרבי, בנוסח דלהלן:

"התלמידים הלומדים במדינת רוסיה וכל ישראל סובלים מחסור בגו"ר".

על-פי בקשת הגבאים הלך הרבי לבקר את ישיבת "בר-יוחאי" ו"מושב-זקנים". מנהלי המוסד קיבלוהו בכבוד גדול. הנהלת המוסד סדרה סעודת בוקר בשביל כל מלווי הרבי, אולם הרבי אכל מהעוגות שהביא אתו, ובספר המבקרים חתם את שמו וכתב: **"יום ו' מנ"א יהפכו ה' לששון ולשמחה".**

מגג ישיבת "בר-יוחאי" ראה מרחוק את מערת רבי יוחנן הסנדלר והאילן תחתיו קבורים בית-שמאי.

ביומן נפלא אותו כתב הרבי במהלך הביקור, מספר הרבי:

ב, ו' מנ"א. בשעה 4 ורבע נוסעים אנחנו לכפר מירון, ובאים ברבע שעה, וקודם התפילה הנני מתפלל על ציון הרשב"י ע"ה.

בשעה 5 וג' רגעים, אחרי הדליקי נרות עבור כ' אימי מורתי, כ"ק חותני (- הרה"ק רבי אברהם שניאורסאהן) ועבור רעיתי, בתנו ובעלה (- הוא-ניהו ממלא-מקומו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש), בתנו ואנ"ש והתמימים. מתחילים להתפלל במניין במהירות, הייתי פתיחת הארון ועליתי לשלישי.

בשעה 6 וחצי גמרנו התפילה וגם התפילה אצל ר"א ור"י נפחא ועלינו לגג הישיבה דבר יוחאי וראינו מרחוק את המערה של ר' יוחנן הסנדלר, ואילן אשר תחתיו קבורים בית שמאי.

עשור שנים מאוחר יותר, בהתוועדות ל"ג בעומר תרצ"ט, בהיות הרבי בפולין, סיפר:

על קברו של רשב"י היו רואים הרבה מופתים, היינו שבקשתם של המתפללים שם נתמלאה. אני שמעתי זאת מזקנים שחוו זאת בעצמם, בכלל כששומעים זאת מאדם שאצלו קרה הדבר בפועל - זהו אחרת לגמרי.

בהמשך אמר הרבי: בהיותי בארץ-ישראל השתטחתי על כל הקברים. אצל קברו של רשב"י "האב איך זיך געפילט היימישער ד.ה. פרייליכער" (הרגשתי "בבית", היינו אווירה יותר שמחה)...

ובהתוועדות ל"ג בעומר תש"א בניו-יארק, סיפר הרבי:

כשהייתי בארצנו הקדושה, שמעתי אנשים מדברים:

"הייתי אצל רשב"י ואני הולך אל ר' אלעזר". או: "הייתי אצל ר' חייא ואני הולך אל ר' עקיבא". אם אומרים זאת בתמימות - זהו עניין ההשתטחות.

ובל"ג בעומר תש"ח:

כשזכיתי לבקר בארצנו הקדושה תובב"א ולהיות - כפי הסגנון החסידי-יהודי בארץ-ישראל - "אצל רשב"י" ו"אצל בעלי האדרא קדישא" - שמעתי אומרים:

- **מירון הוא אוהל שמח.** כשבאים למירון הופכים לחזקים יותר.

שם שמעתי ביטוי כזה:

רשב"י הוא "רבי" שמח, הוא לקח על עצמו כל מה שיהודים יחסרו - חס ושלום - בקיום התורה והמצוות.

כתוב: "שמחנו כימות עניתנו" - כבר טעמנו מספיק את טעם המרירות. אמרו כבר פעם, שישנה כבר רשימה ארוכה של "כימות עניתנו", שתהיה כבר ההתגלות.

הולכים ומתקרבים יותר ויותר, אלא שבדרך מתלכלכים בשטויות, לכן צריכים להתרחץ וגם להחליף את הבגדים, אך הולכים ומתקרבים...

אצל כ"ק אדמו"ר האמצעי (רבי דובער) היה ל"ג בעומר מימים-טובים המצויינים. היו יוצאים לשדה, אם כי לא היה נוטל ידיו אך היה לוגם 'משקה' - שהיה אסור עליו מטעמי בריאות. היו רואים אז הרבה מופתים. רוב המופתים היו בנוגע לילדים, ובמשך השנה כולה ייחלו וציפו ל"ג בעומר.

(היום יום - לוח אור זרוע לחסידי חב"ד, ח"י אייר - ל"ג בעומר)

”זכותו של בעל ההילולא תגן על כלל אחינו בני ישראל”

ל”ג בעומר בצילא דכ”ק אדמו”ר הצמח צדק מליובאוויטש וחבריא
קדישא דיליה ♦ רשימה מיומנו של כ”ק אדמו”ר מוהרי”צ מליובאוויטש

א. כ’ אייר תרנ”ו, ליובאוויטש.

שעה שנייה אחר חצי היום.

זה כחמישה ימים שאני סובל כאב שניים והדיבור קשה עלי. בעמל רב פעלתי שירשו לי ללכת למעונה של כבוד
אמי זקנתי הרבנית להיות נוכח בסעודת שבת קודש.

הסעודות מעניינות אותי מאד. בשעת הסעודה מספרים סיפורים תוכניים, ומה גם בשבת זו שבאו אורחים
נכבדים, בעלי שמועה מבין החסידים: ר’ אברהם אבא פרסון ור’ שמואל הלוי הורביץ.

אחרי הדלקת נרות, לפני קבלת שבת, הואיל כ”ק אדמו”ר הרה”ק (רבי שלום דובער) לומר מאמר חסידות ד”ה
זימנא חדא הוי צריכה עלמא למטרא ואמר הרשב”י תורה על הפסוק הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד
ואתא מטרא.

מאמר זה היה המשך למאמר ”להבין עניין הילולא דרשב”י” שהואיל כ”ק אדמו”ר הרה”ק לומר בליל ה’ העבר
(ל”ג בעומר) אחרי תפלת ערבית במעונה של הסבתא הרבנית מרת רבקה בחדר הנקרא ”האולם עם המדרגות”.

בליל שבת ישבנו לסעודה קרוב לשעה האחת עשרה, בכל זאת לא מיהרו בה ונמשכה עד חצי שעה אחרי חצות
הלילה. לכבודו של האורח החשוב ר’ אברהם אבא פרסון הנה גם מורי - לשעבר - ר’ ניסן סקאבלא באהבתו הגדולה
לשמועות מקוריות, בא להיות נוכח בשעת הסעודה.

סדר חגיגת ל”ג בעומר בשדות ליובאוויטש

הראשון שהתחיל לספר היה החסיד ר’ חנוך הענדל, וכה סיפר:

בשנה הראשונה שהייתי בליובאוויטש - תר”ד - חל ל”ג בעומר ביום שלישי בשבוע, סדר חגיגת ל”ג בעומר היה
כנהוג מימי קדם לצאת אל מחוץ לעיר, פעם אל הכיכר שלפני החצר האנאראווע ופעם לשדה המישור שבכפר
אחרעמאווא.

בחצר האנאראווע דר אז המוכסן החסיד ר’ שלמה ב”ר שמשון שהיה ממקושריו של כ”ק אדמו”ר האמצעי (רבי
דובער), ובכפר אחרעמאווא דר המוכסן החסיד ר’ יוסף מיכאל ב”ר פייוויש משה, איש בא בשנים ועודנו ממקושריו
של רבנו הזקן (רבי שניאור זלמן מליאדי).

את מקום החגיגה היו מגבילים כשבוע-שבועיים מקודם, ועל פי רוב היו מטילים גורל בין שני החסידים
המוחזקים האמורים.

הזוכה בעריכת החגיגה היה מזמין את החסידים ה"יושבים" ואת האורחים, לבוא אליו עוד בערב ל"ג בעומר, ואחרי תפילת מנחה גדולה ביום ל"ג בעומר היה עורך סעודה גדולה בדגים ובשר שנמשכה עד תפלת ערבית. בשעת הסעודה היו חוזרים מאמר דא"ח, מספרים סיפורי חסידים, מנגנים ורוקדים, ועל פי רוב היו נעורים כל הלילה ומתפללים בהשכמה תפלה בציבור במתינות וגם באריכות, ובשעה אחת עשרה היתה מוכנה סעודת חלב עם משקה י"ש לרוב, ומשעה שלש בערך היו מחכים לבואו של כ"ק אדמו"ר. באותה שנה - תר"ד - עלה הגורל לזכותו של החסיד ר' יוסף מיכאל.

השמחה הגדולה בל"ג בעומר תר"ד

מתחילת חודש אייר התיר כ"ק אדמו"ר (רבי מנחם מענדל בעל ה"צמח צדק") לחסידים לבוא לליובאוויטש, אחרי שבמשך החורף אסר עליהם לבוא מפאת הייסורים שהיו מתחילת חודש מר-חשון עד לפני הפסח (מלשינות גינזבורג וה"משכילים" בוילנא).

גם חסידות לא אמר כ"ק אדמו"ר בחורף ההוא רק פעמים ספורות, בש"ק ויצא ט' כסלו, י"ט כסלו, בשבת ר"ח וחנוכה, כ"ד טבת, שבת שירה ופורים, וגם זה במניין הקטן הפרטי שלו לפני אנשים ספורים ובהם אחדים מהאברכים ה"יושבים".

באותה שנה הייתה חגיגת ל"ג בעומר בשמחה כפולה ומכופלת.

כיון שביום השני חל תענית שני בתרא, ישבו הרבנים המפורסמים ר' נחמיה מדוברובנה (בעל "דברי נחמיה"), ר' יצחק אייזיק מויטבסק ור' יצחק אייזיק מהומיל (בעל "חנה אריאל") בתור בית דין ופסקו - כהוראת שעה - שלרגלי שמחת הרבים לא יסיימו את התענית ואחרי מנחה גדולה יקיימו את המנהג הקבוע בסעודת החג.

הרה"ח ר' הלל מפאריטש אף כי הסכים עם הרבנים הגאונים האמורים והשתתף בחזרת המאמרים, בניגונים ובריקודים, מכל מקום גמר תעניתו ורק אחרי תפלת ערבית שתה כוס חמין.

בכיית החסיד ר' הלל מפאריטש

בלילה ההוא בהתוועדות זקני החסידים הרבה ר' יצחק אייזיק מהומיל לתבוע מר' הלל מפאריטש על שהוא מרבה בהידורים, והסביר את המאמר "כל יתר כנטול דמי".

הרה"ח ר' הלל בכה במרירות גדולה, ומתוך בכייה בדמעות שליש התחנן בפני הרה"ח ר' יצחק אייזיק שלא יאשים אותו על כך, ולא יחשוב עליו עוון שהוא עושה זאת מפני יוהרא וגסות הרוח ח"ו.

שעה ארוכה דיבר אז ר' הלל בהתרגשות ובתחנונים, הדברים כולם לא אזכור, ורק זאת הנני זוכר שאמר שבמשך ארבעת החודשים שהכין את עצמו להיכנס אל כ"ק אדמו"ר (האמצעי) ל"יחידות", "פעלתי על גופי שיהיה בדרגא של טוב, ולא רק בדרגא של צדק - שיהיה טוב ולא רק צודק".

אני גם זוכר שאמר, יש משום עבירה לבטל את הזמן על טענות ומענות, כל רגע יקר.

אחד האברכים מה"יושבים" - משה דוד מאבצוהע - התרגש מאד מדיבוריו של ר' הלל ובכה בכי רב בטענו, עתה אני יודע מדוע לא הועילו לי שתי הפעמים "יחידות" שהייתי אצל כ"ק אדמו"ר, שכן כדי להיכנס ל"יחידות" זקוקים להכנה בעבודה בפועל, ובלעדי זאת - אינו מועיל.

המעט לעת - מאז בואנו אל ר' יוסף מיכאל באחרעמאווא עד בא כ"ק אדמו"ר ביום ל"ג בעומר לברך את החגיגה - עבר עלינו כשעות אחדות מרוב השמחה הגדולה בתענוג רוחני.
כ"ק אדמו"ר אמר מאמר ד"ה עד הגל הזה ועדה המצבה, והתעכב כשתי שעות ויסע לביתו.

ר' פייוויש משה ה"ישוב'ניק"

החסיד ר' אבא מצ'אשניק (שהיה בעל הבנה והשכלה מעמיק) סיפר שהוא היה נוכח אז, ובין כתביו ורשימותיו נמצא כתוב בין המאמרים ששמע גם הנחות של ארבעה המאמרים - שלשה דפרשת אמור ואחד מל"ג בעומר - וכן הסיפור שסיפר כ"ק אדמו"ר אודות החסיד ר' פייוויש משה מדוברובנה אביו של ר' יוסף מיכאל, נוסף על הדיבורים שחלפו בין זקני החסידים בהתוועדות ליל ל"ג בעומר והסיפורים שספרו.

סיפוריו של ר' אבא עוררו את זכרונו של ר' חנוך הענדל, ואמר כן כן, הנה נזכרתי מה שסיפר כ"ק אדמו"ר אודות פייוויש משה ה"ישוב'ניק", כי מתחילה היה אחד מבחירי נכבדי סלוצק והיה מגדולי המנגדים על הבעש"ט נ"ע ואחר כך לסיבה בלתי ידועה עזב את סלוצק והתיישב בכפר סמוך לדוברובנה ויהי לחסיד נלהב של הבעל שם טוב ושם נולד לו בנו יחידו ר' יוסף מיכאל.

הנס בזיטומיר בל"ג בעומר תר"ט

מורי הרשב"ץ סיפר שבשנת תר"ט היתה הפעם האחרונה לחגיגת ל"ג בעומר בשדה הקרוב להאנאראווא, שבה השתתף כ"ק אדמו"ר.

באותה שנה חל ל"ג בעומר ביום חמישי. ביום רביעי אחרי תפילת שחרית הלכו כל האברכים ה"ישובים" ותלמידי הישיבה והאורחים שבאו לשבת פרשת אחו"ק העבר ונשארו עד אחרי החג והאורחים החדשים שבאו לל"ג בעומר, אל החסיד ר' שלמה על פי הזמנתו לחוג את חג ל"ג בעומר כנהוג בכל שנה מאז התיישב כ"ק אדמו"ר האמצעי - בשנת תקע"ד - בליובאוויטש.

הילולא וחיגא היה היום הזה לנו, הזקנים ששיבה זרקה בהם רקדו בטליתות קטנות ואנחנו האברכים תלמידי הישיבה רקדנו כאילים, באוזניים נטויות ובפיות פתוחים הקשבנו לכל הגה היוצא מפי זקני החסידים.

בל"ג בעומר, בשעה ארבע בערך אחרי חצות היום בא כ"ק אדמו"ר ויאמר מאמר חסידות ד"ה להבין ענין הכתר, שהוא ממוצע בין אור אין סוף המאציל לנאצלים והוא ביאור על המאמר שחורה אני שאמרו בשבת קודש פרשת אחו"ק, והתעכב כשלוש שעות.

אינני יודע כיצד נוהגים היום בל"ג בעומר, אולם פעם היו מאוד שמחים בל"ג בעומר, ונהגו לעשות "הדלקות", לא רק במירון, אלא גם בירושלים ובחברון. בשנת תרנ"ג או נ"ד קנה אבא (כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע) את ההדלקה הראשונה.

(כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ, ל"ג בעומר תרצ"ט)

וטרם נסעו ציווה לנגן את ניגון כ"ק רבנו הזקן, בעל ארבעת הברכות הידוע. כ"ק אדמו"ר ישב בדבקות גדולה בעינים עצומות ודמעות על לחייו וכשגמרו לנגן עמד מלא קומתו ויאמר: זכותו של בעל ההילולא תגן על כלל אחינו בני ישראל ועל הכלל הפרטי (הכוונה - עדת חסידי חב"ד).

כשגמר את דבריו אלה הנה בלי שום הכנה התפרצה מלב כולנו קריאה עצומה "אמן".

שחוק קל עבר על פני קדשו ויאמר: אמן כן יהי רצון.

כשנסע כ"ק אדמו"ר לביתו התאספו זקני החסידים והרה"ח ר' הלל בראשם ויחזרו על המאמר שאמר כ"ק אדמו"ר ויתפלאו על אשר ציווה כ"ק לנגן את ניגונו של הוד כ"ק רבנו הזקן וידאגו מאד על דבריו האחרונים.

ביום שני אחרי שבת פרשת אמור, בא רוכב מהיר מעיר זיטומיר וביא מכתב מאת המדפיסים שביום השני באו מהמשרטה והבולשת ויחקרו אודות הדפסת ספר "לקוטי תורה", כמה אכסמפלרים נדפסו ולאיזה ערים נשלחו, וכמאתיים ושמונים אכסמפלרים שנמצאו עוד בבית הדפוס חתמה המשטרה בחותמה ויתנו צו להתייצב ביום רביעי לפני הבולשת בעיר קיוב.

חיש מה התפשטה השמועה בעיר, וכ"ק בניו של כ"ק אדמו"ר באו אליו לשמוע את הדבר כמו שהוא, כי בשעה אחת כבר הספיקו בני העיר לספר גוזמאות ושקרים בנידון.

בו ביום לעת ערב שמענו בשם הרה"ח ר' אשר בשם כ"ק מהרי"ל (רבי יהודה ליב מקאפוסט, בנו של הצ"צ) שאביו כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" אמר לו ולאחיו כ"ק הרש"ז (רבי שניאור זלמן) כי בת דינא בטל דינא.

ביום החמישי לעת ערב בא רוכב מהיר מקיוב ובידו מכתב מהגביר דאברי שביום הרביעי כשהתייצב הרב שפירא המדפיס מזיטומיר לפני הבולשת בקיוב דברו אתו קשות ויאסרוהו, וביום החמישי בוקר הובא לפני חוקר ואחרי החקירה הוחזר למאסר ובו ביום לעת ערב חופשה ניתנה לו, ולמחרתו ביום השישי כתבה הבולשת של קיוב לבולשת של זיטומיר להסיר החותמות מספר "לקוטי תורה" ואשר העניין מסודר.

ממובחרי ווילנא נעשה לחסיד

ר' שמואל הורביץ סיפר, שבין זקני החסידים בדנבורג וגריוויא היה ישיש אחד ור' אבלי דוד אתכסיא שמו, הוא היה חברו המובהק של הגאון הרב ר' ברוך מרדכי מבוברויסק בנגלה – בהיותו עוד בוילנא – ותלמידו בחסידות. ר' אבא דוד היה יליד פולוצק ובעל כשרון ומתמיד גדול, וילך משיבה לשיבה עד בואו לשיבת הגר"א ויהיה לאחד מבחירי התלמידים, ומטבעו אהב את הבדידות והשקידה.

בוילנא ישב כמה ימים בבית הכנסת אחד בפארור שניפשיאק ואחר כך העתיק מושבו לעיר. כל ימי שבתו בשניפשיוק ובוילנא לא שח שיחה בטלה, וזולת השקידה בלימוד לא ידע דבר, ובכל משך הימים לא רכש לו מכיר וידיד.

אמנם בהיגלות ניגלות שחתן הראב"ד דירושלים דליטא, העילוי ר' ברוך מרדכי משתייך על דגל ה'כת' ועומד בראש התנועה, הנה לרגל השערוריה הגדולה הלזו התעורר גם ר' אבא דוד ויחפוץ לדעת שורש דבר מה נמצא שבגללו היה הסער הגדול בעדת ישראל ובוילנא בכלל, וההתרגשות הכי גדולה בתוככי גאוני התורה בפרט, וסוף דבר שר' אבא דוד בהריחו את רוח ההשכלה בדיעת הוי' על ידי ענין הבריאה יש מאין והדומה המתבאר בתורת החסידות, דבקה נפשו בתורת החסידות. וכעבר שנה בלימוד עיוני בהוראתו של הרה"ח ר' ברוך מרדכי נסע ר' אבא

דוד לליאזנא ויהי לאחד מגדולי החסידים. להיותו גאון נפלא, שכ"ק רבנו הזקן בחר בו ללמוד עם נכדו כ"ק אדמו"ר ה'צמח צדק' כשנה תמימה אחרי הבר מצווה שלו, הציעו לו כמה כתבי רבנות, אלא שהוא מיאן בכך מפני אהבתו את הברידות, וכשלושים שנה ישב בכפר, ויכנוהו החסידים בשם אבא דוד אתכסיא.

כבן שמונים שנה היה החסיד ר' אבא דוד אתכסיא כשבא אל בנו ר' זרח המ"ץ בגריווא וישכור לו דירה ליד בית הכנסת ורוב היום והלילה היה יושב בבית הכנסת ולפעמים גם לן שם.

עדת החסידים בדנבורג וגריווא היו נוהגים בו כבוד נפלא, כי היה נודע לגדול בתורת הנגלה ובתורת החסידות.

זקני החסידים סיפרו שעוד לפני כארבעים שנה מלפנים – בשנת תקס"ז – אמר אדמו"ר האמצעי: מוחו של אבא דוד חדור שכל אלקי.

החסיד ר' זלמן משה לייצענער שהכיר את ר' אבלי דוד שנים רבות מאז היותו בוויטבסק ובכפר הסמוך לנעויל, וגם הזדמן אתו פעמים רבות בליובאוויטש, התפלא מאוד על שינוי הנהגתו של ר' אבא דוד ממתבודד ושותק למעורב עם הבריות ומרבה לדבר.

כיצד הגיע ר' הלל לליובאוויטש?

בין הסיפורים, סיפר הישיש ר' אבא דוד אתכסיא, אודות חגיגת ל"ג בעומר בשנת תר"ד בליובאוויטש.

וזה דבר סיפורו:

מהשנה הראשונה שקבע כ"ק אדמו"ר (האמצעי) את משכנו בעיר ליובאוויטש – בשנת תקע"ד – חידש את המנהג הקדום לחוג את חג ל"ג בעומר על פני השדה מחוץ לעיר, בעריכת סעודה קלה, שתית משקה ואכילת ביצים מבושלות ובניגונים וריקודים, ובאמצע הסעודה או בסופה היה בא כ"ק אדמו"ר ואומר מאמר חסידות והיה מצווה לזקני החסידים לספר לפניו את אשר זוכרים ממנהגי חגיגת ל"ג בעומר בשנים שעברו, עניני התורה, השיחות והדיבורים שדיברו אז. ואחרי שנסע כ"ק אדמו"ר היו החסידים מטיבים את לבם ושמחים כל היום עד לפנות ערב. וכשהתיישבו חוכרי הכפרים, החסידים ר' שלמה ב"ר שמשון ור' יוסף מיכאל ב"ר פיוויש משה, בסביבות ליובאוויטש, נקבע מנהג חגיגת ל"ג בעומר בסעודות גדולות.

תחילת מר חשוון תר"ד בא שליח מיוחד אל חסידי נעויל ובידו מכתב כללי מהשוד"ר הרה"ח ר' יוסף בן החסיד הרב וכו' ר' יששכר דוב בפקודת כ"ק אדמו"ר שהחסידים לא יבואו לליובאוויטש ולא יכתבו מכתבים לשם, ויספר בארוכה על דבר המלשינות של המשכילים בוילנא.

השנה ל"ג בעומר, ביום השישי באלף השישי לאחר חצות וקרוב לפלג המנחה – ולכן (= כל עניני ל"ג בעומר, צריכים להיות) ביתר שאת וביתר עוז משבשאר השנים...

(כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש, אגרת-קודש פסח שני תשל"ד)

כל החורף עבר עלינו, חסידי נעוויל והגליל ועל כל החסידים ברחבי המדינה ברוב צער ויסורי נפש, עד שבתחילת ניסן התברר דבר המלשינות והותרה הנסיעה לליובאוויטש, והלכנו הרבה מנינים מחסידי נעוויל, וגם מחותני ר' אלי' יוסף הדייג ואני ובני ישראל הלכנו עמם.

מאז התיישבו החסידים ר' שלמה ור' יוסף מיכאל בסביבות ליובאוויטש, קבעו את התחלת חגיגת ל"ג בעומר מאחרי תפילת שחרית ל"ב בעומר.

באותה שנה חל ל"ב בעומר ביום שני שהיה תענית שני בתרא שרוב החסידים נהגו להתענות והוא תענית ציבור. גדולי ההוראה ר' יצחק אייזיק מהומיל, ר' יצחק אייזיק מויטבסק ור' נחמיה מדוברובנה, התירו כהוראת שעה בשמחה של רבים להפסיק את התענית אחרי מנחה גדולה. החסיד ר' הלל מפאריטש לא הפסיק את תעניתו.

באותה מסיבה הוכיח ר' יצחק אייזיק מהומיל את ר' הלל מפאריטש על שהוא מרבה בהידורים ובזהירות יתירה על המידה, כי מעיקרי העבודה הוא ללכת בדרך המיצוע כמו שהחליטו חכמי המחקר שאין יתרון לאחד מן הצדדים גם לא אל קצה היותר נעלה, אלא אל הממוצע והוא האושר האמיתי.

ר' יצחק אייזיק הסביר מאמר חכמי המחקר באופן נפלא, בהסבירו את הכתוב "צדיק הוי' צדקות אהב ישר יחזו פנימו" – המעולה הוא משובח בכל עת ובכל מקום ובכל ענין, אבל הוא עלול הירידה והנפילה ולפעמים גם באופן פתאומי, כי רשע מכתיר את הצדיק, אבל הממוצע אין לו הפכי, לכן הוא האושר האמיתי להיותו מבוסס בהווה ומבוא למעלה משובחת חזקה נטועה ביתד בל תמוט.

"צדיק הוי' צדקות אהב" – האין סוף בהתלבשותו באורות ותוארי ההלבשה הרי התואר צדיק, או אין סוף שבבחינת צדיק, כביכול אוהב הצדקות, שהם המעולים ומשובחים ביותר, אבל ישר יחזו פנימו, אלו ההולכים בדרך המיצוע, הם הרואים והמקבלים את פנימיות האור, להיות כי גילוי האור הפנימי בא בהכנת הכלי, בסוד כלים מרובים של תיקון.

הר' הלל מפאריטש התנצל מאוד שאינו עושה זאת מפני היוהרא וגסות הרוח. ומתוך בכי רב סיפר את תהלוכות ימי חייו, עד שבא אל מורו ורבו הרה"צ ר' מרדכי צ"ל מצ'רנוביל, והשתלשלות בואו וכניסתו תחת כנפי תורת חסידות חב"ד.

כשהיה בן ארבע עשרה שנה התחיל ללמוד ספרי הקבלה ולהתפלל בכוונות האריז"ל ויעסוק בתעניות וסיגופים, וכשהיה בן שמונה עשרה ראה בפעם הראשונה את אור כ"ק הרה"צ מרדכי מצ'רנוביל, וידבק ללכת בדרכי החסידות.

כשנסע כ"ק רבנו הזקן בשנת תקע"א לוואהלין, עבר בשובו דרך גליל מאזיר ואלפי אנשים התקבצו בכל עיר ומושב בו התעכב. באחד מבתי המלון שנתאספו שם כחמשים מנינים אנשים היה גם הוא – ר' הלל – ביניהם ושם זכה לשמוע אמרי קדש הקדשים שאמר כ"ק רבנו הזקן (נדפס בלקוטי דיבורים, ליקוט ל).

אחד מגדולי החסידים שנסע עם כ"ק אדמו"ר והוא מורי הרה"ח ר' זלמן זעזמער הסביר לי את דברי התורה בכללות ובפרטות. ויסביר לי שהאדם בטעותו חושב את עצמו לבעל מעלה ומדריגה גבוהה, אמנם כאשר הוא בודק את עצמו בכל פרטי דעותיו ומדותיו ומתבונן בהם, אז הוא מכיר את חסרונותיו. וזהו סדר המאמר לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, אומר תואר אדם שהוא תואר השכל, דמי שהוא באמת במעלת אדם הרי הוא מכיר את עצמו שאינו במדריגת צדיק ולא במדריגת בינוני ולא במדריגת עובד הוי' באהבה ויראה שכליות כי אם הלואי שיהיה ירא חטא ויזכיר לעצמו תמיד את יום המיתה, שאז לא יוכל לתקן את מעשיו ולא יוכל להתחרט על

העבר ורק היום לעשותם.

שלש שנים נקרו בי דברי התורה ששמעתי אז מרבנו הזקן, ובחודש אלול תקע"ה באתי ללויבאוויטש אל אדמו"ר האמצעי, ובמשך שלש השנים הללו עיבדתי את גופי ואבריי שיהיו בדרגא של טוב באמת ולא בדרגא של צדק – שיהיה טוב באמת, לא רק צודק – כי לבד זאת שעבודה ישרה היא רק שהגוף הוא טוב, ולא רק כשהוא צודק על פי כמה התנצלויות, הנה לבד זאת כשנפטרים מעלמא דין ובאים לעלמא דקשוט – יקר הזמן מאד וחס לאבדו על הדין ומשפט בדברים של מה בכך.

ר' אייזיק – "משכיל" ור' הלל – "עובד"

כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) הואיל לומר: בכל מילה ובכל תנועה של זקני החסידים, משתקפת מהותם העצמית.

כשאבי, הרבי מהר"ש, החל לומר את ההמשך "מים רבים" אמר לי ב"יחידות":

ר' אייזיק מהומיל הוא משכיל ור' הלל מפאריטש הוא עובד.

השכלה ועבודה הן שני עולמות, ו"משכיל" ו"עובד" הם שני אנשים, שכך היה מיום שנברא העולם, בא רבנו הזקן וחבר את שני העולמות ואת שני האנשים.

ר' אייזיק הוא "משכיל" נפלא, ממציא משלים המכוונים לפנימיות הנקודה של ההשכלה שהוא מסביר, והוא גם "עובד" מופלג בעבודה שבלב.

ר' הלל הוא "עובד" הוי' בגופו, שהגוף עצמו מרגיש מה שהוא צריך ואיך שהוא צריך. כשם שהמוח הוא כלי לשכל, העיניים כלים לראיה וכו' כך גופו של ר' הלל הוא למה שצריך, והוא גם "משכיל" נפלא המסביר את העניינים העמוקים ביותר בביאורים והסברים הבנויים על יסודות בריאים.

(לקוטי דיבורים ליקוט ל')

מובן שנכון עשו במה שהרשו לתלמידים לנסוע למירון ביום הבהיר ל"ג בעומר, ומכמה טעמים, ועל כגון דא נאמר, עת לעשות לה' וגו'.

(כ"ק אדמו"ר מלויבאוויטש, אגרת-קודש כ"ו אייר תשי"ז)

בין ל"ג בעומר לבין חג השבועות ישנה שייכות מיוחדת. ל"ג בעומר הוא גילוי פנימיות התורה, ושבועות זהו מתן-תורה של גליא דתורה.

(כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ, ל"ג בעומר תש"ד)

הוספה

קריאת התורה – פר' בחוקותי (ויקרא כו, ג)

אִיְבֵיכֶם וְרָדוּ בְכֶם שְׂנְאֵיכֶם וְנִסְתֶם וְאִין רָדָף אֶתְכֶם: (יה) וְאִם עַד אֱלֹה לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְיִסְפְּתִי לְיִסְרָה אֶתְכֶם שְׁבַע עַל חַטָּאתֵיכֶם: (יז) וְשִׁבְרֹתֵי אֶת גְּאוֹן עֵזְכֶם וְנָתַתִּי אֶת שְׂמִיכֶם בְּבִרְזֵל וְאֶת אֲרָצְכֶם בְּנֶחֱשָׁה: (יח) וְתִם לָרִיק בְּחֶכְמֶם וְלֹא תִתֵּן אֲרָצְכֶם אֶת יְבוּלָה וְעֵץ הָאָרֶץ לֹא יִתֵּן פְּרִיּוֹ: (יט) וְאִם תִּלְכוּ עִמִּי קָרִי וְלֹא תֵאָבֹו לְשִׁמְעֵ לִי וְיִסְפְּתִי עֲלֵיכֶם מִכָּה שְׁבַע בְּחַטָּאתֵיכֶם: (כ) וְהִשְׁלַחְתִּי בְכֶם אֶת חַיִּת הַשָּׂדֶה וְשִׁבְלָה אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָה אֶת בְּהֶמְתְּכֶם וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם וְנִשְׁמֹו דַרְכֵיכֶם: (כא) וְאִם בְּאֱלֹה לֹא תִוְסְרוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי קָרִי: (כב) וְהִלַּכְתִּי אִפֹּ אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי וְהִפִּיתִי אֶתְכֶם גַּם אֲנִי שְׁבַע עַל חַטָּאתֵיכֶם: (כג) וְהִבֵּאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נֶקֶם בְּרִית וְנִאֲסַפְתֶּם אֶל עָרֵיכֶם וְשִׁלַּחְתִּי דָבָר בְּתוֹכְכֶם וְנָתַתֶּם בְּיַד אוֹיֵב: (כד) בְּשִׁבְרֵי לָכֶם מִטָּה לָחֶם וְאָפוּ עֶשֶׂר נָשִׁים לְחֶמְכֶם בְּתַנּוּר אֶחָד וְהִשִּׁיבֹו לְחֶמְכֶם בְּמִשְׁקָל וְאָכַלְתֶּם וְלֹא תִשְׁבְּעוּ: (כה) וְאִם בְּזֹאת לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְּקָרִי: (כו) וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בְּחַמַּת קָרִי וְיִסְרֹתִי אֶתְכֶם אִפֹּ אֲנִי שְׁבַע עַל חַטָּאתֵיכֶם: (כז) וְאָכַלְתֶּם בְּשֵׁר בְּגֵיכֶם וּבְשֵׁר בְּגִתֵיכֶם תֹּאכְלוּ: (כח) וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת בְּמֹתֵיכֶם וְהִכְרַתִּי אֶת חַמְנֵיכֶם וְנָתַתִּי אֶת פְּגָרֵיכֶם עַל פְּגָרֵי גְלוּלֵיכֶם וְנִעְלָה נִפְשֵׁי אֶתְכֶם: (כט) וְנָתַתִּי אֶת עָרֵיכֶם חֶרֶבָה וְהִשְׁמֹוּתִי אֶת מְקַדְשֵׁיכֶם וְלֹא אֶרִיחַ בְּרִיחַ גִּיהַחְכֶם: (ל) וְהִשְׁמַתִּי אֲנִי אֶת הָאָרֶץ וְשִׁמְמוּ עָלֶיהָ אִיְבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ: (לא) וְאֶתְכֶם אֲזַרְהָ בְּגוֹיִם

כו (ג) אִם בְּחֶקְתִּי תִלְכוּ וְאֶת מְצוֹתֵי תִשְׁמְרוּ וְעִשִׂיתֶם אִתָּם: (ד) וְנָתַתִּי גְשָׁמֵיכֶם בְּעֵתָם וְנִתְנָה הָאָרֶץ יְבוּלָה וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פְּרִיּוֹ: (ה) וְהִשִּׁיג לָכֶם דִּישׁ אֶת בָּצִיר וּבָצִיר יִשִּׁיג אֶת זֶרַע וְאָכַלְתֶּם לְחֶמְכֶם לְשִׁבַע וְיִשְׁבַּתֶּם לְבִטָּחָה בְּאֲרָצְכֶם:

שני (ו) וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בְּאָרֶץ וְשִׁכְבַתֶּם וְאִין מִחְרִיד וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן הָאָרֶץ וְחֶרֶב לֹא תֵעָבֵר בְּאֲרָצְכֶם: (ז) וְרַדְפְתֶּם אֶת אִיְבֵיכֶם וְנִפְלוּ לְפָנֵיכֶם לְחֶרֶב: (ח) וְרַדְפוּ מִכֶּם חַמְשָׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רִבְבָה יִרְדְּפוּ וְנִפְלוּ אִיְבֵיכֶם לְפָנֵיכֶם לְחֶרֶב: (ט) וּפְגִיתִי אֶלֵיכֶם וְהִפְרִיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבִּיתִי אֶתְכֶם וְהִקִּימְתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְכֶם:

שלישי (י) וְאָכַלְתֶּם יִשְׁן נֹשֵׂן וְיִשְׁן מִפְּנֵי חֶדְשׁ תּוֹצִיאֹו: (יא) וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא תִנְעַל נִפְשֵׁי אֶתְכֶם: (יב) וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִיִּיתִי לָכֶם לְאֱלֹהִים וְאִתָּם תִּהְיוּ לִי לְעַם: (יג) אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִהֵיִת לָחֶם עֲבָדִים וְאֲשַׁבֵּר מִמֶּת עֲלֵכֶם וְאוֹלַךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוֹת: (יד) וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמְצוֹת הָאֵלֹהִים: (טו) וְאִם בְּחֶקְתִּי תִמְאָסוּ וְאִם אֶת מִשְׁפְּטֵי תִנְעַל נִפְשְׁכֶם לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת כָּל מְצוֹתֵי לְהַפְרֹכְכֶם אֶת בְּרִיתִי: (טז) אִפֹּ אֲנִי אַעֲשֶׂה זֹאת לָכֶם וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בְּהִלָּה אֶת הַשְּׁחַפַּת וְאֶת הַקְּדַחַת מְכַלּוֹת עֵינַיִם וּמְדִיבַת נִפְשׁ וּזְרַעְתֶּם לָרִיק וּזְרַעְכֶם וְאָכַלְהוּ אִיְבֵיכֶם: (יז) וְנָתַתִּי פָּנִי בְכֶם וְנִנְפַתֶּם לְפָנֵי

יפלא נדר בערבך נפשת ליהוה: (א) והיה ערבך הזכר מבין עשרים שנה ועד בן ששים שנה והיה ערבך חמשים שקל כסף בשקל הקדש: (ה) ואם נקבה הוא והיה ערבך שלשים שקל: (ה) ואם מבין חמש שנים ועד בן עשרים שנה והיה ערבך הזכר עשרים שקלים ולנקבה עשרת שקלים: (ו) ואם מבין חדש ועד בן חמש שנים והיה ערבך הזכר חמשה שקלים כסף ולנקבה ערבך שלשת שקלים כסף: (ו) ואם מבין ששים שנה ומעלה אם זכר והיה ערבך חמשה עשר שקל ולנקבה עשרה שקלים: (ח) ואם מך הוא מערבך והעמידו לפני הכהן והעריך אתו הכהן על פי אשר תשיג יד הנדר יעריכנו הכהן: (ט) ואם בהמה אשר יקריבו ממנה קרבן ליהוה כל אשר יתן ממנו ליהוה יהיה קדש: (י) לא יחליפנו ולא ימיר אתו טוב ברע או רע בטוב ואם המיר ימיר בהמה בהמה והיה הוא ותמורתו יהיה קדש: (יא) ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן ליהוה והעמיד את הבהמה לפני הכהן: (יב) והעריך אתה בין טוב ובין רע בערבך הכהן בן יהיה: (יג) ואם גאל יגאלנה ויסף חמישתו על ערבך: (יד) ואיש כי יקדש את ביתו קדש ליהוה והעריכו הכהן בין טוב ובין רע באשר יעריך אתו הכהן בן יקום: (טו) ואם המקדש יגאל את ביתו ויסף חמישית כסף ערבך עליו והיה לו:

חמישי (טז) ואם משדה אחרתו יקדיש איש ליהוה והיה ערבך לפי זרעו זרע המר שערים בחמשים שקל כסף: (יז) אם משנת היבל יקדיש שדהו בערבך יקום: (יח) ואם אחר היבל יקדיש שדהו וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות עד שנת היבל ונגרע מערבך: (יט)

והיקתי אחריכם חרב והיתה ארצכם שממה ועריכם יהיו חרבה: (לד) או תרצה הארץ את שבתתיה כל ימי השמה ואתם בארץ איביכם או תשבת הארץ והרצת את שבתתיה: (לה) כל ימי השמה תשבת את אשר לא שבתה בשבתתים בשבתכם עליה: (לו) והגשאים בכם והבאתי מרד בלבכם בארצת איביהם ורדף אתם קול עלה נדף ונסו מנסת חרב ונפלו ואין רדף: (לז) וכשלו איש באחיו כמפני חרב ורדף אין ולא תהיה לכם תקומה לפני איביכם: (לח) ואבדתם בגוים ואכלה אתכם ארץ איביכם: (לט) והגשאים בכם ימקו בעונם בארצת איביכם ואף בעונת אבתם אתם ימקו: (מ) והתודו את עונם ואת עון אבתם במעלם אשר מעלו כי ואף אשר הלכו עמי בקרי: (מא) אף אני אלך עמם בקרי והבאתי אתם בארץ איביהם או אז יבנע לבכם הערל ואז ירצו את עונם: (מב) וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכר והארץ אזכר: (מג) והארץ תעזוב מהם ותרץ את שבתתיה בהשמה מהם והם ירצו את עונם יען וביעז במשפטי מאסו ואת חקתי געלה נפשם: (מד) ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתים ולא געלתים לבלתם להפר בריתי אתם כי אני יהוה אלהיהם: (מה) וזכרתי להם ברית ראשנים אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים לעיני הגוים להיות להם לאלהים אני יהוה: (מו) אלה החקים והמשפטים והתורות אשר נתן יהוה בינו ובין בני ישראל בהר סיני ביד משה:

רביעי כו (א) וידבר יהוה אל משה לאמר: (ב) דבר אל בני ישראל ואמרת להם איש כי

לא יגאל ונמכר בערפך: (כח) אך כל חרם אשר יחרם איש ליהוה מכל אשר לו מאדם ובהמה ומשדה אהזתו לא ימכר ולא יגאל כל חרם קדש קדשים הוא ליהוה:

שביעי (כט) כל חרם אשר יחרם מן האדם לא יפדה מות יומת: (ל) וכל מעשר הארץ מזרע הארץ מפרי העץ ליהוה הוא קדש ליהוה: (לא) ואם גאל יגאל איש ממעשרו חמשתו יספ עליו:

מפטיר (לב) וכל מעשר בקר וצאן כל אשר יעבר תחת השבט העשירי יהיה קדש ליהוה: (לג) לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו ואם המר ימירנו והיה הוא ותמורתו יהיה קדש לא יגאל: (לד) אלה המצות אשר צוה יהוה את משה אל בני ישראל בהר סיני:

חוק חזק ונתחזק

ואם גאל יגאל את השדה המקדיש אתו ויספ חמשיית כסף ערפך עליו וקם לו: (כ) ואם לא יגאל את השדה ואם מכר את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד: (כא) והיה השדה בצאתו ביבל קדש ליהוה כשדה החרם לכהן תהיה אהזתו:

שישי (כב) ואם את שדה מקנתו אשר לא משדה אהזתו יקדיש ליהוה: (כג) וחשב לו הכהן את מכסת הערפך עד שנת היבל ונתן את הערפך ביום ההוא קדש ליהוה: (כד) בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו לאשר לו אהזת הארץ: (כה) וכל ערפך יהיה בשקל הקדש עשרים גרה יהיה השקל: (כו) אך בכור אשר יבכר ליהוה בבהמה לא יקדיש איש אתו אם שור אם שנה ליהוה הוא: (כז) ואם בבהמה הפמאה ופדה בערפך ויספ חמשתו עליו ואם

הפטרה – ה' עוזי ומעוזי וגו' (ירמיה טז, יט)

טז (ט) יהוה עזי ומעוזי ומנוסי ביום צרה אליך גוים יבאו מאפסי ארץ ויאמרו אך שקר נחלו אבותינו הבל ואין בם מועיל: (י) היעשה לו אדם אלהים והמה לא אלהים: (יא) לכן הנני מודיעם בפעם הזאת אודיעם את ידי ואת גבורתי וידעו כי שמי יהוה: יז (יב) חטאת יהודה כתובה בעט ברזל בצפרן שמיר חרושה על לוח לבם ולקרנות מזבחותיכם: (יג) כזכר בנייהם מזבחותם ואשריהם על עץ רענן על גבעות הגבהות: (יד) הררי בשדה חילך כל אוצרותיך לבו אתן במתיך בחטאת בכל גבוליך: (טו) ושמטתה ובך מנחלתך אשר נתתי לך והעבדתיך את איביך בארץ אשר לא ידעת כי אש קדחתם באפי עד עולם תוקד: (טז) כה אמר יהוה ארזר הגבר אשר יבטח באדם ושם בשר זרעו ומן יהוה יסור לבו: (יז) והיה כערער בערבה ולא יראה כי יבוא טוב ושכן חררים במדבר ארץ מלחה ולא תשוב: (יח) ברוך הגבר אשר יבטח ביהוה והיה יהוה מבטחו: (יט) והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו ולא ירא (יראה) כי יבא חם והיה עלהו רענן ובשנת בצרת לא ידאג ולא ימיש מעשות פרי: (כ) עקב הלב מכל ואנש הוא מי ידענו: (כא) אני יהוה חקר לב בחרן כליות ולתת לאיש בדרך (בדרך) כפרי מעלליו: (כב) קרא דגר ולא ילד עשה עשר ולא במשפט בחצי ימו (ימיו) יעזבו ובאחריתו יהיה נבל: (כג) כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו: (כד) מקוה ישראל יהוה כל עזוביך יבשו יסורי (וסורי) בארץ יפתבו כי עזבו מקור מים חיים את יהוה: (כה) רפאני יהוה וארפא הושיעני ואושעה כי תהלתי אתה:

לעילוי נשמת
ר' משה ברי יצחק ע"ה
דרוקמן
נלב"ע ד' אייר ה'תשס"ה
ת.נ.צ.ב.ה.